

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra politologie a evropských studií

Iveta Marcinová

Analýza vybraných vstupních kapitol z procesu rozšiřování

EU o Rumunsko

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Doc. Mgr. Dan Marek, Ph.D.

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 24. 6. 2011

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Doc. Danu Markovi, Ph.D., M.A. za vedení práce, veškeré cenné rady, připomínky a pomoc při tvorbě práce. Dále bych také ráda poděkovala všem, kteří se podíleli na finálních úpravách celé práce.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou plnění vybraných vstupních kapitol při procesu vstupování Rumunska do EU. Konkrétněji se zabývá analýzou kapitol: Energetika, Životní prostředí, Sociální politika, Věda a výzkum, Zemědělství, lesnictví a rybolov a Spravedlnost, svoboda a bezpečnost. Cílem práce je zjistit, která z výše uvedených vstupních kapitol, činila Rumunsku největší problémy při jejím plnění a uzavírání. Plnění cílů vytyčených v úvodu bakalářské práce bude probíhat pomocí kvalitativní analýzy. Autorka bude v kontextu zkoumání vycházet z analýzy počáteční situace v Rumunsku po roce 1990.

Klíčové slova: uzavírání vstupních kapitol, sbližování acquis, harmonizace legislativy, komunistický režim, počáteční situace v Rumunsku, hraniční zabezpečení a migrační politika.

Abstract

This bachelor thesis analyzes the implementation and closing of selected chapters in the process of EU enlargement by Romania. Specifically closing chapters: Energy, Environment, Social Policy, Research, Agriculture, forestry and fisheries, Justice, freedom and security. The aim of the paper is to determine which of the above mentioned chapters caused Romania the biggest problem. Implementation of goals set at the beginning of the thesis will be conducted by a qualitative analysis. The author will, in the context of the research, emanate of the initial situation in Romania after 1990.

Key words: closing of the entering chapters, acquis approximation, harmonization of legislation, the communist regime, the initial situation in Romania, border security and immigration policy.

Obsah

Úvod.....	7
1. Kodaňská kritéria.....	15
1. 1. Specifika východního rozšíření.....	16
1.2. Přístupové skupiny.....	17
2. Počátek vztahů mezi ES a Rumunskem.....	18
2.1. Politická a ekonomická situace v Rumunsku po roce 1990.....	20
3. Přístupové kapitoly.....	22
3. 1 Problematické kapitoly.....	24
3. 1. 1 Zemědělství, lesnictví a rybolov.....	24
3. 1. 1. 1 Hodnocení vstupní kapitoly zemědělství.....	27
3.1. 2 Sociální politika, zdraví a bezpečnost práce.....	29
3. 1. 2. 1 Hodnocení vstupní kapitoly sociální politiky.....	31
3. 1. 3 Energetika.....	33
3. 1. 3. 1 Hodnocení vstupní kapitoly týkající se energetiky..	36
3. 1. 4. Životní prostředí.....	37
3. 1. 4. 1 Hodnocení vstupní kapitoly životního prostředí.....	39
3. 1. 5 Výzkum a technologický rozvoj.....	41
3. 1. 5. 1 Hodnocení vstupní kapitoly týkající se výzkumu a technologického rozvoje.....	42
3. 1. 6 Spravedlnost, bezpečnost a svoboda.....	43
3. 1. 6. 1 Hodnocení vstupní kapitoly týkající se oblasti spravedlnosti, bezpečnosti a svobody.....	48
3. 2 Schengenský prostor a Rumunsko.....	53
Závěr.....	54

Zdroje.....	59
Přílohy.....	66

Úvod

Revoluce, které se udály v roce 1989, znamenaly, nejenom pro Rumunsko, pomalý přechod od nedemokratického režimu k tomu demokratickému. Tento přechod, neboli tranzice, v Rumunsku nebyl klidný ani „sametový“. Demonstrace byly krvavě potlačeny policií a armádou. Ceaușeskův režim definitivně padl 22. prosince 1989 (Tejchman 1997). Bývalý vůdce země byl, i se svou manželkou, popraven a Rumunsko stálo před výzvou plného zapojení se do organizací a struktur, nejenom tzv. „západní Evropy“, ale celého světa.

V této bakalářské práci autorka analyzuje plnění a následné uzavírání vstupních kapitol Rumunskem. Cílem práce je určení těch kapitol, jejichž uzavírání činilo Rumunsku největší obtíže. V práci jsou zmíněna i tzv. Kodaňská kritéria. Jsou to kritéria, která musí být splněna od 90. let každým vstupujícím státem do Evropské Unie (dále jen EU). Dále je zde uvedena změna, která nastala po roce 1989, a to v souvislosti s novou rolí Evropského Společenství (dále jen ES).

Snahou bude odpovědět na výzkumné otázky: Jak probíhala jednání a schvalování vstupních kapitol a u kterých z nich nastaly největší problémy a proč právě v těchto kapitolách? Na základě těchto výzkumných otázek autorka formuluje následující hypotézu:

Počáteční ekonomická, hospodářská a politická situace v Rumunsku byla příčinou ztíženého a zdlouhavého plnění předstupních požadavků, které jsou EU na kandidátské země kladeny.

Výběr tématu byl ovlivněn několika důvody. Zaprvé to byl důvod aktuálnosti. Rumunsko bylo připojeno k EU, zatím v posledním rozšíření, v roce 2007 společně s Bulharskem. V současné době je postupně realizováno další rozšíření, a to o jednu zemi – Chorvatsko (Portál Europarl 2011). Rumunsko mělo před vstupem do EU specifické postavení. Vykazovalo nejhorší hospodářskou, ekonomickou a politickou výchozí pozici. Rumunsko si autorka vybrala kvůli osobním sympatiím k dané zemi.

Za druhé, zajímavost tématu byl další aspekt při výběru. Je nutné si uvědomit, že rozšiřování neovlivňuje pouze vstupující zemi, ale i EU. Při tomto procesu je EU nucena reformovat a rozšiřovat své politiky tak, aby odpovídaly aktuálnímu stavu EU. Před rozšířeními v letech 2004 a 2007, stála EU před obtížným úkolem. Rozšíření z roku 2004 bylo největší, které EU zatím prodělala, a bylo tedy zcela esenciální uskutečnit změny v zavedených procesech a politikách. Zatřetí, téma zatím nebylo souhrnně zpracováno a tudíž to činí tuto analýzu užitečnou a přínosnou. Práce je omezena rumunskou absencí v Schengenském systému. V úvodu práce je nutno konstatovat, že tato země zatím neabsolvovala předsednictví v Radě EU. To znamená, že zatím nelze říci na jaký stupeň integrace již Rumunsko v EU dosáhlo. Předsednictví je plánováno na období července až prosince v roce 2019 (Portál Euroskop 2007). Autorka svůj výzkum zaměřuje pouze na jednu část vstupních vyjednávání. Samotná finanční před-vstupní pomoc a následné vyjednávání mimo vstupní kapitoly jsou již poměrně dostatečně publikovány. Z tohoto důvodu si autorka vybrala analýzu pouze několika vstupních kapitol. Zpracování tohoto tématu by následně mohlo posloužit institucím EU, které sledují pokroky dosažené členskými zeměmi.

Geograficky je práce omezena na území východní Evropy, kde se Rumunsko nachází. Dále autorka v práci okrajově pracovala s oblastmi střední Evropy, Pobaltí a Středozemního moře. Tato oblast byla stručně zmíněna v souvislosti s rokem 2004, kdy byla Unie rozšířena o 10 nových členů – Českou republiku, Slovensko, Slovinsko, Maďarsko, Litvu, Lotyšsko, Estonsko, Maltu, Kypr a Polsko (Portál Euroskop).

Práce je časově ohraničena 70. léty, kdy bylo Rumunsko přidáno k systému Všeobecných hospodářských preferencí. Poté autorka postupuje přes rok 1989, tedy k pádu Železné opony, dále k roku 1995, kdy byla podána oficiální žádost o vstup do EU. Rok 2004 znamenal uzavření všech vstupních kapitol a práce pokračuje k roku 2007. Tedy k rozšíření EU o dva nové členy – Rumunsko a Bulharsko. Okrajově práce zmiňuje i rok 2012, v souvislosti s rozšiřováním v Schengenském prostoru.

Ve své práci autorka vychází metodologicky z detailní analýzy získaných dat z knižních a internetových zdrojů. Důležitou část práce vytváří analýza uzavírání a

plnění vstupních kapitol. Bez výsledku se ukázala snaha autorky o komunikaci s rumunskou ambasadou. Bylo zasláno celkem 8 e-mailů avšak bez jakékoli odezvy. V textu tudíž autorka využívá zejména kvalitativní analýzu. Autorka postupuje přes počáteční sběr dat k následnému podrobnému studiu dat, která mají charakter textu či jedinečných zkušeností. Kvalitativní výzkum je vysoce systematickou metodou a autorce pomáhá uchopit předmět analýzy ve své jedinečnosti.

Téma rumunského vstupního vyjednávání a podrobného postupu v něm, není, jak již bylo zmíněno, nijak uceleně sepsáno. Proto autorka čerpala zejména z knih a serverů, které se zabývají dílčími událostmi, jako jsou způsoby rozšíření či vstupní jednání. Samotné téma rozšiřování je dostatečně zpracováno. V současné době ale chybějí aktuální informace a aktualizace knih, které by analyzovaly rozšíření v roce 2007 a postup dalších kandidátských zemí. V první části práce bylo nejvíce čerpáno z knihy *Rozšiřování ES/EU* od autorů Markéty Pitrové a Petra Fialy. Tato kniha poskytuje popis všech dosavadních rozšíření, které ES a následně EU prodělala. Také je zde deskripce vývoje bývalých kandidátských – v současnosti již členských – zemí a jejich pokroky v přístupovém procesu. Nejvíce užitečnou částí knihy se stala část o Helsinské skupině, což znamená mj. o Rumunsku. Další podnětnou částí byla úvodní část knihy, která poskytuje deskripci specifik východního rozšíření a přijímání zvláštních postupů v tomto případě. Kniha byla napsána v roce 2002, tedy dva roky před uzavřením všech vstupních kapitol a pět let před samotným vstupem Rumunska. Žádná další kniha, která by se takto podrobně rozšiřováním zabývala, není v současnosti dostupná. Oba autoři jsou čeští odborníci na oblast EU, historii a jejího rozšiřování. Autorka při psaní své práce využívala i další knihu od stejných autorů s názvem *Evropská Unie z roku 2009*. Tato kniha nabízí nejkomplexnější pohled na celou EU, od jejích počátků, přes rozšiřovací procesy až k institucím EU. Nejvíce přínosnou částí knihy byla část pojednávající o Lucemburské a Helsinské skupině a také např. o teorii regaty.

Druhou knihou, kterou autorka v první části práce používala je publikace z International Conference: *The role of CEFTA in the proces of EU enlargement*. Publikace se snaží o analýzu některých členských zemí CEFTA¹ a poskytuje užitečná

---

¹ CEFTA – Central European Free Trade Agreement.

data, jako je např. procento zemědělské půdy v organizaci apod.. Z této publikace byly získány poznatky o určitém tlaku při rozšiřování Unie na stávající politiky EU. Tento tlak je nejvíce patrný na Společné zemědělské politice (dále jen CAP²). CAP byla dlouho na prvním místě ve finančních výdajích v rámci EU. Postupně bylo procento financí snižováno, až výdaje do CAP klesly na druhé místo. První, na místě výdajů, je v současné době Strukturální politika. Ta se zabývá např. regionálním rozvojem (Eu.europa: 2011). V roce 2004 a 2007 se, díky rozšíření, procento lidí pracujících v zemědělství a procento zemědělsky obdělávané půdy, zvýšilo téměř na dvojnásobek. Tento aspekt stavěl EU před nutnost přijetí změn v rámci CAP. Byla přijata Agenda 2000, která se mj. tímto problémem zabývala.

Kniha od Miroslava Tejchmana *Dějiny Rumunska*, byla pro práci přínosná zejména kvůli své jedinečnosti. Toto dílo je průřezem rumunských dějin od jejich prvopočátků až k roku 1997. Pomohla autorce seznámit se s dějinami této země a zejména s výchozí pozicí Rumunska po roce 1989. Kniha dostatečně popisuje komunistický režim, který byl veden osobností Nicolae Ceaușeska, ale také postoj Rumunska k oběma světovým válkám a také např. buržoazní revoluci z roku 1848. Tato publikace je ojedinělá ve svém zaměření. Jen velmi málo knih se zabývá pouze rumunskou problematikou. Na tento nedostatek poukazuje i autor *Dějin Rumunska* v úvodu své práce. Pokud publikace zabývající se pouze Rumunskem existuje, popisuje zejména události do a kolem roku 1848. Knižních zdrojů bylo použito méně, neboť rumunský vstupní proces je v knihách popsán většinou pouze do roku 2002, či do roku 2004.

Autorka dále pracovala s publikacemi, které jí poskytly všeobecný a obecný přehled o rozšiřování EU, či o Rumunsku. Kniha od Davida Phinnemora, *The EU and Romania: accession and beyond*, autorce pomohla osvětlit vztahy mezi Rumunskem a EU. Publikace se také zabývá budoucími možnostmi Rumunska uvnitř EU jako plnohodnotného člena. Kniha je logicky sestavená od rumunské výchozí pozice, přes 90. léta až do roku 2006, kdy již bylo známo datum přístupu Rumunska. Další publikací, kterou autorka používala je kniha od Alexandra Hobzy s názvem *Evropská Unie a hospodářské reformy*. Knihu autorka používala pouze v první části

---

² CAP – oficiální zkratka Společné zemědělské politiky – Common Agricultural policy.

své práce, kde se zabývala Helsinskou skupinou a prvotní části před-vstupních jednání. Mj. ve své bakalářské diplomové práci autorka čerpala z publikace od autorek Hany Kunešové a Evy Cihelkové *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. Kniha je psána z ekonomického pohledu na rozšiřování EU. Nabízí tedy autorce jistou alternativu k politologickým publikacím. Z dalších využitých knih autorka dále využila publikaci od autorů Krüger a Carius s názvem *Environmental Policy and Law in Romania*. Publikace je unikátní svým zaměřením na environmentální politiku Rumunska. Jsou zde uvedeny základní informace, jako je rozloha země, procentuální podíl lesů na celkovém území země. Publikace popisuje počátek reformního procesu v oblasti životního prostředí. Další kniha, ze které autorka čerpala, je od autorů Lermana a Csáki. Má název *Structural Change in the Farming Sectors in Central and Eastern Europe* a sleduje dosažené změny v zemědělské politice v zemích bývalého východního bloku, tedy i dosažené změny v Rumunsku. Autorka z publikace používá tu část, která se zabývá procesem privatizace zemědělského sektoru. Jsou zde uvedeny první zákony, které proces privatizace umožnily a postup privatizace, např. jsou zde uvedeny nově vznikající typy farem v Rumunsku. Kromě knižních publikací autorka pracovala i s vědeckými pracemi, které jsou k dispozici on-line. Nejvíce nalezených vědeckých prací se zabývalo ekonomickou transformací Rumunska od roku 1990. Mimo jiných článků a vědeckých prací, autorka v práci využila analýzu autora Silviu Jora. Analýza se zabývá postupnou transformací rumunského režimu do demokratické podoby. Zajímavou částí práce bylo srovnání šancí Rumunska a Súdánu na demokratickou konsolidaci. Zajímavý pohled na proces rozšiřování ukázala autorce analýza od autorek Grzymała-Busse a Innes. Při studiu této práce si autorka uvědomila určitou ironii rozšiřovacího procesu. Nutnost harmonizace legislativy kandidátské země s evropskou vytváří značný tlak na rozpočet kandidátské země (např. navyšováním administrativních pracovníků), přitom EU je vyžadován vyrovnaný rozpočet a dluh do 3% HDP. Tím se země ocitá mezi dvěma, možná až protichůdnými, požadavky.

Při zpracovávání druhé části práce, autorka nejvíce čerpala z internetových zdrojů. Nejvíce přínosnými byly servery Evropské komise a Evropského parlamentu. Na serveru *EC.EUROPA.EU* byl nalezen výčet všech vstupních kapitol a také krátký úvod k tomuto tématu. Na dalším serveru *EUROPA.EU*, jež se zabývá zejména právními předpisy EU, autorka našla zprávy Komise o postupech a pokrocích

v některých z 35 vstupních kapitol. Vstupní kapitoly jsou na tomto serveru odděleny a ke každé uzavřené kapitole je zde vlastní zpráva, která popisuje časově, jak se Rumunsku dařilo reformovat a postupovat v rámci dané kapitoly. Právě výroční zprávy Komise se ukázaly být kruciólním zdrojem bakalářské práce. Dále autorka pracovala se serverem *EUROSKOP.CZ*. Zde se ukázal jako problém nedostatečný update stránky. Faktograficky je server zastaralý a některá data jsou dokonce špatná. Bylo proto nutné, data získaná z tohoto serveru, dále ověřovat. Problém této stránky je dlouhodobě znám a pramení z nedostatečného financování serveru. V práci byly dále použity servery, jež mají zpravodajskou povahu. Byly to např. servery *EURACTIV.CZ*, *EURACTIV.COM* či např. *AKTUALNE.CZ*. V archivech těchto internetových stránek byly přínosné, byť krátké, informace o postupu rumunské vlády v procesu uzavírání vstupních kapitol. Dále zde byly i analýzy, které byly nápomocné při rozšiřování si přehledu o procesu rozšiřování jako celku. Dále autorka čerpala z materiálů, které byly vytvořeny pro účely Parlamentu ČR. Po komunikaci s příslušným oddělením Parlamentu ČR bylo získáno povolení práci Václava Štěrby citovat. Dokument rozšiřuje znalosti o před vstupní pozici Rumunska a uzavřených vstupních vyjednáváních. Autorka také využívala stránky *BUSINESSINFO.CZ* a také např. stránky ministerstva zahraničí, ze kterých čerpala informace o programech spuštěných v členských zemích.

Ve své práci autorka čerpala i z časopisů a magazínů s politickou tematikou. Použit byl článek z internetového magazínu *Total politics* s názvem *Threshold of the 21 st century speech*. Text pojednává o začleňování jak pobaltských tak i dalších států, mj. i Rumunska, do NATO³ a EU, zejména kvůli německému pocitu viny a touhy po sjednocené a chráněné Evropě. Další použitý článek pochází ze serveru *Foreign Policy*. Text se týká rozšíření EU a také určitých obtíží, které rozšiřování přináší. Autor článku zmiňuje obzvláště problematiku korupce a chudoby zemí přistoupivších v roce 2007. Článek ze serveru *Foreign affairs* s názvem *Roma Rights, Roma wrongs* autorka využila v té části práce, která se zabývá rozšiřováním EU. Text byl ale užitečný i díky dalším informacemi. Autorka zde našla přínosné data o problematice romské menšiny v Rumunsku.

---

³ NATO: North atlantic treaty organization.

Práce je členěna na 2 části. První kapitola se zabývá Kodaňskými kritérii, které byly schváleny v 90. letech s ohledem na východní rozšíření. Jsou zde vypsány i ty podmínky, které stát musel splnit před zavedením právě Kodaňských kritérií. Tedy podmínka evropská a podmínka přijetí *acquis* v celém rozsahu. V následující podkapitole jsou analyzována specifika východního rozšíření. Autorka popisuje novou roli, kterou ES získalo – roli partnera při konsolidaci nových tržních hospodářství – a také Asociační dohody. Asociační dohody jsou podepisovány buď se zeměmi, u kterých se předpokládá vstup do EU nebo se zeměmi, se kterými se EU snaží vytvořit užší spolupráci. Což je zejména v oblasti volného trhu. Druhá podkapitola zkoumá rozdělení východního rozšiřování. Proč bylo rozděleno na dvě skupiny. První skupina zemí se nazývala Lucemburská a zahrnovala 5 zemí, včetně České republiky. Druhá skupina – Helsinská – obsahovala 6 zemí mj. i Rumunsko. Následně byla přijata strategie *regaty*, jež tyto skupiny sloučila. Pro kandidátské země to znamenalo volnou soutěž o vstup do EU. Dále autorka pokračuje stručným odstavcem, který sleduje příčiny začlenění Rumunska do Helsinské skupiny. Druhá větší kapitola teoretické části se zabývá samotnými vztahy mezi ES, následně EU a Rumunskem. Autorka postupuje přes Všeobecné hospodářské preference ze 70. let k roku 1989, kdy byly zahájeny první oficiální vztahy. Dále je v této části práce uveden rok 1995, kdy byla podána oficiální žádost o členství, rok 2004, který znamenal předčasné uzavření všech vstupních kapitol a konečně rok 2007 – tedy rok vstupu. Na tuto kapitolu navazuje podkapitola s názvem Politická a ekonomická situace v Rumunsku po roce 1990. V této části práce je uvedena hospodářská a politická situace, která v Rumunsku v 90. letech existovala a také její vývoj.

Druhou polovinou bakalářské práce je samotná analýza vstupních kapitol. Autorka začíná stručným úvodem ke vstupním kapitolám a pokračuje výčtem vstupních kapitol, kterých je 35 a dostává se k těm, které činily Rumunsku problém při schvalování. Autorka v navazujících podkapitolách analyzuje ty vstupní kapitoly, které činily podle jejího názoru Rumunsku větší obtíže. Jako první podkapitolu uvádí autorka otázku zemědělství, lesnictví a rybolovu. Následující kapitoly se zabývají problematikou energetiky, životního prostředí, sociální politiky, výzkumu a technologického vývoje a jako poslední autorka analyzuje kapitolu spravedlnosti, soudnictví a vnitřní politiky (a také bezpečnosti). Autorka v analýze postupuje přes dosažené pokroky od roku 1998 k roku 2005, kdy Evropská Komise vydala shrnující

zprávy, které hodnotí rumunský pokrok vykonaný v oblasti sbližování *acquis communautaire* (dále jen *acquis*). Každá analyzovaná vstupní kapitola má na sebe navázanou vlastní podkapitolu, která hodnotí dosažený pokrok v uzavřené kapitole. Všechny přístupové kapitoly byly definitivně uzavřeny v roce 2005, ale v některých z nich bylo Rumunsku doporučeno dále provádět vylepšování a reformy. To se týká především kapitol spravedlnosti, životního prostředí či volného trhu. Analýzu vstupních kapitol uzavírá stručná podkapitola, která se týká Schengenského prostoru. Rumunsko stále v Schengenském programu absentuje. Jedním z důvodů je právě silná propustnost hranic a malý počet úředníků zabezpečujících, jak ekonomickou (celníci), tak i bezpečnostní (pohraničníci) ochranu státních hranic. Otázka hranic a jejich nedostatečného zabezpečení je stále přetrvávajícím problémem, neboť zde panují velké obavy z přílivu přistěhovalců a také např. z rozšíření obchodu s drogami.

1. Kodaňská kritéria

Každý stát, jenž chce být připojen k EU, musí splnit určitá vstupní kritéria. Ta aktuální byla nastavena na summitu EU v Kodani v roce 1993 (Încalțărău – Maha 2010). Před přijetím těchto kritérií musela země, vstupující do EU, splňovat pouze podmínku geografickou – tedy stát se musí nacházet v Evropě a podmínku plného přijetí *acquis*. Kodaňská kritéria byla přijata v souvislosti s východním rozšířením, přičemž východním rozšířením jsou myšleny země bývalého komunistického bloku (Fiala, Pitrová 2002).

Kodaňská kritéria se skládají ze tří nutných podmínek (Miller 2002). První podmínkou je politická stránka. Stát, vstupující do EU, je povinen prokázat, že má stabilní instituce, které garantují demokracii. Dále země musí dokázat, že zaručuje ochranu lidských práv a respektování práv menšin. Demokratické zřízení země je nutnou podmínkou. Stejně tak zajištění stejných práv všem občanů země. Druhé kritérium je hospodářské – či ekonomické. Země musí mít před vstupem do Unie fungující tržní hospodářství. Ekonomika dané země musí být připravena na konkurenci, kterou přináší volný trh EU. Posledním kritériem je zavádění *acquis*. Země se musí zavázat k přijímání cílů Unie v celém rozsahu. To znamená, že přijme veškeré závazky plynoucí z členství v EU a nastaví svou legislativu tak, aby odpovídala principům legislativního systému Unie (Kunešová, Cihelková 2006).

Evropské pravidlo je nepsané. Do EU zatím nebyla přijata země, která by se nenacházela v Evropě. Tento precedens byl nastaven odmítnutím marocké přihlášky do Unie. O vstup do EU dlouhodobě usiluje Turecko. I přesto že větší část jeho území se geograficky v Evropě nenachází, s ním byly uzavřeny přístupové dohody, ačkoli samotný vstup je zatím předmětem jednání. I přes evropský charakter společenství má EU uzavřeny smlouvy se zeměmi mimo Evropu. V rámci tohoto směru využívá EU např. Politiku sousedství (Portál Europskaunia 2012) či Asociační dohody, o kterých bude autorka více psát níže. K lednu 2011 se Politiky sousedství účastní 16 zemí mj. Gruzie, Moldavsko či Bělorusko (Kopeček 2011).

1. 1. Specifika východního rozšíření

Rozšiřování EU směrem na východ začalo po pádu Železné opony v roce 1989. V té době nebylo Evropské společenství připraveno na rozšíření takové velikosti. Do ES se hlásilo 13 zemí, tedy 10 zemí, které do EU vstoupily poté v roce 2004, dvě vstoupivší v roce 2007 a Turecko. Jak již autorka zmínila výše, byla právě v této souvislosti přijata Kodaňská kritéria. Ta umožňují vstup země do Unie po splnění určitých, pevně stanovených podmínek.

ES v počátcích 90. let přijalo zcela novou roli. Stalo se partnerem při konsolidaci tržního hospodářství. Po roce 1989 se ES rozhodlo k započítání pomoci zemím ve východní Evropě. Nejprve šlo o finanční podporu, která měla pomoci při transformaci zemí. Postupně se začaly uvolňovat některé z bariér mezi danými zeměmi a ES, avšak ES si stále chránilo svou ekonomiku a volný trh. ES postupně dospělo k dalšímu stádiu pomoci, a to pomocí Asociačních dohod. Ty určují jistý „privilegovaný“ vztah mezi ES a státem, který se chce stát členem Společenství (Fiala, Pitrová 2002). Východní rozšíření se od předchozích odlišovalo i v jiném směru. Země přijímané do EU v roce 2004 a 2007 musely zároveň s Kodaňskými kritérii přijmout i Společnou měnovou unii a musely se připravit na přijetí společné měny, což nebylo pro dříve vstupující země povinné (Carlin – Estrin – Schaffer 1999). Posledním odlišením východního rozšíření od předchozích byl aspekt „nedemokracie“. Počátečním zkoumáním byly odhaleny problémy s demokratickou konsolidací nejenom v Rumunsku, ale i v Bulharsku a také na Slovensku. Tedy ES zahájilo vstupní vyjednávání i s těmi zeměmi, které nebyly demokraticky konsolidovány (Emerson – Aydin 2005).

Asociační dohody jsou dvojího druhu. Tím prvním jsou dohody, které jsou uzavírány s daným státem, s možností budoucího přístupu ke Společenství. Dále se Asociační dohody uzavírají se zeměmi, které do Společenství neplánují vstoupit.⁴ Do této skupiny řadíme např. země Afriky, Asie či Latinské Ameriky (Portál Businessinfo 2009). Primárním cílem Asociačních dohod je vytvoření oblasti volného obchodu (Fiala, Pitrová 2009). Dohody mají i institucionální pokrytí. To je složeno z Rady pro přidružení, z Parlamentního výboru pro přidružení a z Výboru

---

⁴ Dohody se týkají např. Tuniska, Maroka či Alžírsko a v Asii např. Ázerbájdžánu.

pro přidružení. Orgány jsou zřizovány zejména kvůli řešení případných sporů a řízení samotného přidržovacího procesu (Fiala, Pitrová 2002).

Dohody slouží jako určitý přibližovací kurz dané země ke Společenství. Sice se netýkají samotného rozšíření, ale jsou významnou součástí procesu sbližování hospodářství a politik země a ES. Nehledě na určitou průvodcovskou funkci, která je pro země z bývalého komunistického bloku velice důležitá, kvůli dalšímu začlenění do Společenství.

Je nezbytné uvést, že ES a následně i EU, muselo prodělat mnoho změn, aby mohlo přijmout nové členy. Největší změny byly provedeny v oblasti CAP. Vstupující země téměř zdvojnásobily procento lidí pracujících v zemědělství. Nejvyšší procento zemědělské půdy bylo, mezi zeměmi přistupujícími v roce 2004, v Polsku. Rumunsko bylo v pořadí druhé, přistoupilo ale až v roce 2007. V souvislosti s touto problematikou byla vydána Agenda 2000, která se otázkou zemědělské politiky mimo jiné zabývala (CEFTA 1999).

1.2. Přístupové skupiny

V rámci východního rozšíření byl zkoumán nejlepší způsob jak toto zvládnout (Portál Totalpolitics 1997). Nabízelo se více možností,⁵ nakonec byla vybrána možnost „regaty“ (Fiala, Pitrová 2009). Tento princip ve zkratce znamenal volné soutěžení států a to bez ohledu na délku asociačních procesů. Princip regaty byl přijat zejména kvůli dosažení konsensu v této problematice. Některé ze členských zemí totiž odmítly rozdělení zemí na skupiny.

Komise uveřejnila v roce 1997 tzv. Agendu 2000. Tento dokument se zabýval zejména stavem zemí, usilujících o přičlenění k Unii a také reformou SZP, což jsem zmínila výše. Právě na základě Agendy 2000 Evropská Komise následně vydala zprávu, v níž doporučila začít přístupové pohovory s pěti zeměmi.⁶ Skupina těchto pěti zemí se nazývala Lucemburská.⁷ Druhá skupina zemí byla označena jako

---

⁵ Mezi možnými způsoby rozšíření byla mj. strategie rozšíření po vlnách, která by umožňovala vstup do EU podle dosažené připravenosti země. Návrh byl zamítnut a byl podpořen právě návrh regaty, který upřednostňoval princip volné soutěže.

⁶ Tzv. Lucemburská skupina zahrnovala Českou Republiku, Polsko, Slovinsko, Estonsko a Maďarsko. Později byl přidán ještě Kypr. O jeho přičlenění bylo rozhodnuto již v roce 1994.

⁷ Ustanovena na EU summitu v Lucemburku v roce 1997

Helsinská. Do ní spadalo šest zemí.⁸ Komise doporučila zahájení vstupních rozhovorů u této skupiny o dva roky později než u první. Po otevření vstupních pohovorů i těmito zeměmi, byla plně přijata strategie regaty.

Kvůli rozšíření musela EU revidovat stávající zakládající smlouvy. Jednání se odehrála ve francouzské Nice v roce 2000 - odtud Niceská smlouva (Hobza 2009). Další důležité jednání se uskutečnilo v Laekenu. Tento summit potvrdil rozšiřování a prohlubování Unie. Také se zde zformovala tzv. Laekenská skupina, která zahrnovala 10 států, připravených na vstup do EU k roku 2004, avšak zároveň vyloučila z tohoto rozšíření Rumunsko a Bulharsko.⁹

2. Počátek vztahů mezi ES a Rumunskem

ES a Rumunsko byly ve spojení již od roku 1974, kdy byla podepsána bilaterální smlouva. Tato smlouva zahrnuje Rumunsko do systému Všeobecných preferencí.¹⁰ Jedná se o systém celních preferencí, které umožňují začleněným zemím zvýhodněný přístup na vnitřní trh Společenství (Stojarová 2007). Systém byl vyvinut na podnět Organizace spojených národů. ES začala¹¹ podporovat tuto myšlenku, mezi prvními, již v roce 1971 (Portál Euroskop 2012). Po pádu komunistického režimu byla EU hlavním obchodním partnerem Rumunska. Celkový objem obchodu s EU převyšoval objem obchodu se všemi zeměmi východní a střední Evropy. Obchodu mezi EU a Rumunskem navíc pomohlo i částečné odstranění obchodních bariér v 90. letech (Daianu – Voinea – Pauna – Stanculescu – Mihaescu 2001).

Prvotní motivací pro vstup do struktur EU byla jakási touha o návrat do Evropy (Phinnemore 2006). Oficiální styky mezi ES a Rumunskem začaly až po revolucích, které v Evropě proběhly v roce 1989. Přesněji řečeno v červnu 1990. Asociační dohodu Rumunsko podepsalo v roce 1993. Touto dohodou se z Rumunska stal tzv. Přidružený člen EU. V tom samém roce se Rumunsko stalo členem Rady

---

⁸ Rumunsko, Bulharsko, Slovensko, Litva, Lotyšsko a Malta.

⁹ Turecko nebylo součástí skupiny, neboť v březnu 2001 uzavřelo separátní dohodu s EU o přístupovém partnerství.

¹⁰ Community's Generalized System of Preferences

¹¹ Do roku 1986 fungovala tři samostatná Společenství – EHS, EURATOM a ESUO. Po tomto roce byla Společenství spojena v jedno - ES.

Evropy. Na konci roku 1994 byla přijata Strategie přípravy přidružených zemí ze střední a východní Evropy na vstup do EU.

Žádost o vstup do EU byla podána v roce 1995 a po 5 letech byla otevřena přístupová jednání. V roce 1997 bylo Rumunsko zařazeno mezi kandidátské země na summitu v Lucemburku. Od roku 1996¹² se začaly uskutečňovat reformy, které postupně vedly až k začlenění země do Helsinské skupiny v roce 1999. Krucální se stala reforma soukromého sektoru. Dále se díky reformám započatým v roce 1996 povedlo stabilizovat měnu a byl započat proces reformy justice a tajné policie (Fiala, Pitrová 2002). Zhruba měsíc po zařazení Rumunska mezi kandidátské země byla vydána Agenda 2000. V tomto dokumentu byly obsaženy posudky na kandidátské země. Agenda dále přišla s novinkou pro kandidátské země i EU. Zavedla tzv. Zesílenou před-vstupní strategii. Byl zaveden i další prvek před-vstupní pomoci, čímž bylo zavedení Partnerství pro vstup neboli Přístupové partnerství. Toto partnerství pomáhalo koordinovat pomoc EU pro země střední a východní Evropy. Právě na základě tohoto dokumentu musela každá kandidátská země vypracovat podrobný program, ve kterém uváděla mj. časový harmonogram přijetí evropského *acquis*.

V roce 2000 začala EU oficiálně vyjednávat s Rumunskem o vstupu. Vyjednávání začalo tzv. screeningem (více uvádí autorka níže). V roce 2001 byl uspořádán summit v Laekenu. Výsledkem summitu bylo vytvoření tzv. laekenské skupiny¹³, která předpokládala dokončení před-vstupních jednání zahrnutých zemí ke konci roku 2001. Rumunsko do této skupiny nepatřilo. Následoval summit v Kodani z roku 2002, kde bylo rozhodnuto, že se Rumunsko přidá k EU v roce 2007 společně s Bulharskem. Toto rozhodnutí bylo posíleno vyjádřeními pronesenými na summitu v Thessaloniki – ten se konal v roce 2003. Zde byl oficiálně oznámen konec před-vstupních jednání, rok 2004. Evropská Komise vydala v roce 2004 každoroční zprávu, ve které konstatovala, že Rumunsko je připraveno jak politicky tak i ekonomicky na vstup do EU. Zároveň potvrdila prohloubení a stabilizaci institucí zaručujících demokracii. Touto zprávou byly také uzavřeny všechny vstupní kapitoly. Bylo vyhodnoceno, že Rumunsko dosáhlo velkých pokroků na své cestě do EU, zejména v oblastech týkajících se spravedlnosti, životního prostředí a

---

¹² Po odchodu Ionescovy vlády

¹³ Do této skupiny patřily tyto země: Slovensko, Maďarsko, Polsko, Slovinsko, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Malta, Kypr a Česká republika.

hospodářské soutěže, ale také mu bylo nadále doporučeno pokračovat v započatých reformách. Vzápětí byl potvrzen vstup Rumunska do EU a to na 1. leden 2007 s možností ročního dokladu.

2.1. Politická a ekonomická situace v Rumunsku po roce 1990

Po roce 1989 se Rumunsko nacházelo, jak již bylo řečeno, ve velmi špatné ekonomické pozici. Samuel Huntington jej přirovnal k Súdánu, či spíše vložil rovnítko mezi rumunské a súdánské šance na úspěšnou konsolidaci demokracie (Jora 2006). Mezi zeměmi, ucházejícími se o členství v EU se Rumunsko nacházelo na historicky nejhorší počáteční pozici, což bylo dokázáno Freedom house hodnocením, které hodnotilo všechny země procházející tranzicí (Mungiu-Pippidi 2009). EU při a také po procesu tranzice, Rumunsku pomáhala zejména finančně a technicky. Podpora EU byla v podstatě nezbytná, bez EU by trvalo obnovení nefungujících institucí a vytvoření nových mnohem delší dobu (Demetropoulou 2002). Tržní ekonomika prakticky neexistovala a bylo zde silné prolínání obchodu do politiky (Tejchman 1997). Korupce (Jordan 2007) a nedořešená reforma státní správy a justice byly přetrvávajícími problémy. Až v polovině 90. let se začalo s nezbytnými reformami. Státní podniky byly privatizovány až od roku 1995 a proces privatizace probíhal na principu MEBO,¹⁴ tedy způsobem vnitřní privatizace. Hroznivou situaci, ve které se Rumunsko ocitlo, uškodila i liberalizace cen. Problémem byla nedostatečná spolupráce mezi institucemi zaručujícími volný obchod. Zboží byl nedostatek a některé skupiny obyvatelstva byly zcela odkázány na zahraniční pomoc. Od vstupu do EU si Rumunsko slibovalo zejména větší uplatnění domácích produktů vně své území a také další hospodářské výhody (Phinnemore 2006). Pozitivem byla absence zahraničních dluhů a také snaha co nejdříve se oprostit od komunistického režimu (Constatin – Goschin – Danciu 2011).

Zemědělská situace nebyla v počátcích 90. let o mnoho lepší než ta ekonomická. Zemědělství fungovalo na zastaralých principech, bylo roztržštěné a silně neefektivní (Portál Businessinfo 2009). V oblasti zemědělství i dnes přetrvávají problémy. Zejména restrukturalizace je velkou výzvou. EU v současnosti zemědělský problém řeší strukturálními fondy. I v této oblasti existují problémy, to

---

¹⁴ MEBO: manager-employee buy-out.

zejména v souvislosti s čerpáním fondů. Zahraniční firmy odrazuje od investic zejména nejednotná legislativa a nedostatek lidských zdrojů.

Procento nezaměstnanosti dosáhlo v Rumunsku vysoké úrovně a i přes snahu politiků, reformy nepostupovaly takovou rychlostí, jakou by měly. Státní dluh a problémy s menšinami na rumunském území byly dalším z faktorů, které situaci ztěžovaly (Tejchman 1997)

Rumunský přechod k demokratickému zřízení – tranzice – bývá označován jako *postupný transformační přechod*. Tento způsob lze vyzorovat na postupných změnách, kterými Rumunsko po roce 1989 prošlo. Transformovalo plánované hospodářství na efektivní tržní hospodářství, postupně byla nastavena tvrdá rozpočtová disciplína a byly započaty legislativní a institucionální reformy. Změna s sebou přinesla i vedlejší efekty. Společně s liberalizací obchodu a ekonomiky rostla šedá a černá ekonomika. Tranzice probíhala pomalu také z dalšího důvodu. U moci i po pádu komunistického režimu zůstal bývalý vysoký představitel komunistické strany Ion Iliescu a vládu vedl až do roku 1996.

Vstup do EU byl tedy, zejména kvůli špatné ekonomické situaci a přetrvávajícím problémům s korupcí, odložen z roku 2004 na rok 2007. Všech 35 kapitol bylo nakonec uzavřeno v roce 2004 (Štěrba 2005). Komise v každoroční zprávě o postupu kandidátských zemí sice pochválila rumunskou snahu o reformy, ale ve zprávě převyšovaly zápory nad klady. Rumunsko mělo obrovský státní dluh – téměř 40% HDP, byla zde rozsáhlá stínová – nebo šedá – ekonomika a hlavně do země směřovalo minimum zahraničních investic. Dalším problémem byla vysoká „propustnost“ hranic. Tento problém je stále aktuální a je jedním z hlavních důvodů nezapojení se Rumunska do projektu Schengenského prostoru. Postupně přijímané acquis postrádalo správnou implementaci. To signalizovalo potřebu nutných reforem v ministerských a administrativních oblastech. Špatná byla i sociální situace. Nepříliš rozvinutá ekonomika korelovala s množstvím lidí žijících pod hranicí chudoby. Navíc zde byla zjištěna diskriminace romského etnika, které v Rumunsku tvoří až 4% populace (Goldstone 2002). Na základě tohoto zjištění byly v Rumunsku přijaty dva speciální zákony, které diskriminaci definují a trestají (Schimmelfennig - Sedelmeier 2005).

Pozitivním zjištěním byl vztah občanů Rumunska k EU. Byla zjištěna trvalá 70% podpora vstupu do Unie. Tak vysoká podpora nebyla zaznamenána v žádné jiné

zemi, která měla před rokem 2004 ke vstupu do EU blížeji než Rumunsko (Fiala, Pitrová 2002).

3. Přístupové kapitoly

Po udělení statusu kandidátské země, začíná proces schvalování *acquis*.¹⁵ Tento proces je rozdělen do 35 kapitol. Tyto kapitoly jsou „nejednatelné“ – tedy kandidátská země je musí schválit tak, jak jí je EU předloží. Níže jsou uvedeny všechny kapitoly a následně zde autorka rozebere ty, ve kterých mělo Rumunsko problémy či větší obtíže. Je na místě poznamenat, že plnění vytýčených podmínek EU pro harmonizaci a evropským *acquis* je pro kandidátskou zemi mnohdy velmi náročné. Vláda kandidátské země se ocitá mezi plněním svých předvolebních slibů, plněním závazků vůči přístupovému procesu a také mezi plněním standardů Měnového fondu (Grzymała-Busse – Innes 2003). Ironií je také zjištění, že sblížování *acquis* je ohromně finančně náročné. EU zároveň s harmonizací *acquis* vyžaduje zvyšování kapacit státní správy, a přitom se po kandidátské zemi požaduje, velice striktně, minimální rozpočtový schodek.

Ještě před zahájením přijímání evropského *acquis* provádí EU společně s kandidátskou zemí tzv. screening. Znamená to proces skenování všech oblastí kandidátské země, které budou ovlivněny otevřením vstupních kapitol. EU takto zjišťuje původní stav např. zemědělství, legislativy, průmyslu či volné hospodářské soutěže. Screening je tedy určitým doporučením, které určuje, zda je země připravena otevřít některé ze vstupních kapitol. V rámci přístupových jednání každá kandidátská země vytvoří vlastní Akční plán. Plán obsahuje časový rozvrh toho, kdy bude soudnictví a veřejná správa připravena pro vstup do EU. Další před-vstupní částí procesu je tzv. Národní program pro přijetí *acquis*. Je to nástroj, který předkládá kandidátská země Evropské Komisi. Uvádí v něm časové rozpětí, a i finanční náklady spojené se schvalováním vstupních kapitol (Portál Ec.Europa 2012). Níže autorka uvádí přehled všech vstupních kapitol. Rumunsko schvalovalo ne aktuálních 35 vstupních kapitol, v roce 2000, kdy schvalovací proces započal, bylo *acquis* rozděleno do 29 vstupních kapitol.

---

¹⁵ *Acquis* v překladu znamená „to co má být schváleno“

- Volný pohyb zboží
- Volný pohyb pracovníků
- Právo usazování a volný pohyb služeb
- Volný pohyb kapitálu
- Zadávání veřejných zakázek
- Právo obchodních společností
- Právo duševního vlastnictví
- Politika hospodářské soutěže
- Finanční služby
- Informační společnost a média
- Zemědělství
- Bezpečnost potravin, veterinární a fytosanitární politika
- Rybolov
- Dopravní politika
- Energetika
- Daně
- Hospodářská a měnová politika
- Statistika
- Sociální politika a zaměstnanost
- Podniky a průmyslová politika
- Transevropské sítě
- Regionální politika
- Soudnictví a základní práva
- Spravedlnost, svoboda a bezpečnost
- Věda a výzkum
- Vzdělávání a kultura
- Životní prostředí
- Ochrana spotřebitele a zdraví
- Celní unie
- Vnější vztahy
- Zahraniční, bezpečností a obranná politika

- Finanční kontrola
- Finanční a rozpočtové ustanovení
- Orgány a instituce EU
- Různé (Portál Ec.Europa 2012).

3. 1 Problematické kapitoly

Naplnění a pozdější uzavírání vstupních kapitol může být v některých oblastech obtížné. Jedná se zejména o ty kapitoly, kterých schválení znamená větší změny (např. v oblasti právní či strukturální) v zavedeném systému země. Rumunsko se při uzavírání kapitol potýkalo s nejedním problémem, což logicky vyplynulo z počáteční pozice. V této kapitole bude autorka analyzovat některé z výše vypsanych 35 vstupních kapitol. Budou zde analyzovány důležitější kapitoly a také ty, které byly uzavřeny mezi posledními kvůli jejich zdlouhavému plnění a problematičnosti.

Přetrvávaly problémy v zemědělství, ale také v připravenosti institucí na přijetí acqius. Problémy nastaly také v daňové kapitole. Země musela vylepšit i IT připravenost a celkovou zátěž administrativy způsobenou vstupem do EU. Zejména reforma oblasti justice byla velice náročná, neboť vyžadovala celkovou reformu např. občanského, trestního a dalších zákoníků (Portál Europa 2006). V neposlední řadě byla nutná důsledná implementace legislativy zabývající se ekologií a životním prostředím (Stojarová 2007).

3. 1. 1 Zemědělství, lesnictví a rybolov

Společná zemědělská politika EU se vyznačuje udržitelným rozvojem a zároveň vývojem moderních technologií. Mezi její cíle dále patří zlepšování kvality bydlení jak farmářů, tak i zvířat, která jsou chována pro potravinářské účely. EU spolupracuje s Rumunskem nejenom na těchto cílech již od roku 1995.

Rumunský zemědělský sektor se vyznačuje třemi základními body. Je to roztržitost zemědělství, v oblasti EU se jedná o největší roztržitost. Technicky bylo rumunské zemědělství silně zastaralé a v neposlední řadě se vyznačovalo

vysokou neefektivitou (Portál Ec.europa 2002). Tyto záležitosti se nepodařilo Rumunsku odstranit ani s pomocí EU a zahraničních investic, kterých je stále minimální procento.¹⁶ Ze zahraničních investorů se v Rumunsku nejvíce angažuje Dánsko (Portál Businessinfo 2009).

V roce 1997 Evropská Komise usoudila, že Rumunsko učinilo pouze omezený pokrok v oblasti sblížení své zemědělské legislativy s legislativou evropskou. I přes probíhající reformy bylo poukázáno na nedostatky v oblasti zemědělství a zemědělsko-potravinářského průmyslu. V následujícím roce Rumunsko pokračovalo v reformách v zemědělství a Komise vydala pozitivní vyjádření, v němž tuto snahu chválila. Avšak mezi přetrvávajícími nedostatky se nacházela oblast rybolovu. Zde byl učiněn pokrok na úrovni institucionální, právní a politické. Zároveň byla vyjádřena nutnost vynaložení většího úsilí v této sféře, aby byla oblast rybolovu plně připravena na přístup do EU. V roce 1999 Komise konstatovala, že nedošlo k žádné větší změně v otázce rybolovu. Zároveň byla zdůrazněna nutnost přijmout patřičná opatření v oblasti zdraví rostlin.¹⁷ Na počátku 90. let se v Rumunsku spustil proces privatizace státem držených farem a zemědělské půdy. První zákon spouštějící tento dlouhodobý proces byl přijat v roce 1990 a byl následován druhým, lépe zpracovaným zákonem, z roku 1991. Samotný obchod s půdou v Rumunsku započal až v roce 1998 (Csáki – Lerman 2000).

Rok 2000 znamenal setrvání v současném stavu. Zemědělství vykazovalo pomalou modernizaci a v oblasti rybolovu stále nebylo dosaženo kýžené harmonizace. V tomto roce začalo Rumunsko restrukturalizovat zemědělský sektor. V roce 1999 přispělo Rumunsko do zemědělského sektoru téměř 500 milióny eur, tato částka následující rok klesla na 330 miliónů eur. Byla přijata důležitá legislativa, ale byla prokázána její nedostatečná implementace. V roce 2000 se Rumunsko potýkalo s extrémním suchem, a to vedlo ke snížení exportu, ale i ke snížení počtu chovaných prasat a koz. Přetrvávaly slabé administrativní a soudní struktury. Rumunsko stále vykazovalo vysoké procento neoficiálně prodávané a pronajímané půdy. I toto působilo jako negativum pro zahraniční investory (Portál Crib.mae 2000).

V roce 2001 Rumunsko pokračovalo v restrukturalizaci zemědělského sektoru. Mírně se zvýšilo procento populace pracujících v zemědělství – 42,8% (v

---

¹⁶ Zahraniční investice tvoří pouze 4% veškerých investic.

¹⁷ Plant-health sector

loňském roce to bylo necelých 42%). V rozpočtu bylo pro zemědělství a lesnictví vyhrazeno 403 milionů eur - tedy zvýšení oproti předchozímu roku. Komise ve své výroční zprávě informovala o pokroku dosaženému v oblasti privatizace. Z celkového počtu 637 farem bylo zprivatizováno 113 a 210 farem s tímto procesem začalo. Společnosti, zabývající se potravinami, byly téměř zcela privatizovány. Celkem jich v Rumunsku k roku 2001 existovalo 440 z čehož soukromých bylo 345. I přes přijetí potřebné legislativy pro sektor zemědělství a lesnictví bylo tempo restitucí pomalé. V tomto období se začal rozmáhat trh s pozemky, což indikovalo nutnost zvýšení rychlosti při vytvoření katastru zemědělské půdy. Velkého kroku vpřed bylo dosaženo v sektoru rybolovu. Byly přijaty nové zákony, které se týkaly oblastí rybolovných zdrojů, rybolovu a akvakultury. Evropská Komise zároveň poznamenala, že Rumunsko nadále vykazuje snahu reformovat tuto vstupní kapitolu (Portál Crib.mae 2001).

V roce 2002 Rumunsko zvýšilo rychlost restrukturalizace zemědělského sektoru, avšak stále pomalé bylo tempo přijímání reform. Zaměstnanost v sektoru zemědělství se zvýšila na 44% procenta. Zvýšil se i státní příspěvek, v rozpočtu na rok 2002 bylo zemědělství přiděleno 445 milionů eur. Navíc byl ministerstvem zemědělství vytvořen zvláštní fond pro Rozvoj rumunského zemědělství. Primárně byl určen pro podporu privatizovaných farem. Rumunsko v tomto roce změnilo systém vyplácení plateb. Přijalo systém přímých plateb, který nahradil systém voucher-for-inputs. Legislativou byly definovány dva druhy farem, a to soukromé a rodinné. Důsledkem této reformy bylo, že komerční farmy byly podporovány státem a rodinné měly přístup k bezplatným konzultacím a získávaly pobídky k praktikování organického zemědělství. Nebyl dosažen větší pokrok v oblasti registrace zemědělské půdy, což je základní systém pro identifikaci zemědělských pozemků. Byla přijata nová právní úprava, která zajišťovala systém třídění obilí, ale nedošlo k žádnému zlepšení v oblasti kontroly trhu a monitorování cen. Byla přijata legislativa zaručující ochranu původu vín. V důsledku tohoto byla přijata i sekundární legislativa, která umožnila plné vynucování zákona o víně, a byly vytvořeny nové administrativní struktury. Navíc byl schválen seznam laboratoří, které se zabývaly kvalitou vín (Portál Crib.mae 2002).

I přes dosažený pokrok bylo, o dva roky později, Rumunsko stále „brzděno“ špatnou administrativou. Zemědělské administrativě se věnovalo méně pracovníků, než bylo potřeba. Dalšími chybějícími lidmi v tomto sektoru byli manažeři. Rybolov

vykazoval pouze minimální pokrok. Rozpočtové určení přidělilo zemědělskému sektoru 504 milionů eur. Ke květnu 2004 bylo dosaženo téměř 94% restituce půdy. Na konci roku byla téměř dokončena privatizace státních podniků. Z celkového počtu 739 jich bylo privatizováno 281, 8 podniků se nacházelo ve finální části privatizace, u 360 firem byl vyhlášen bankrot. U 90 firem privatizace selhala a začalo se s restrukturalizací. Ministerstvu zemědělství, lesnictví a rybolovu byla nově přidělena ke správě i oblast rozvoje venkova. byl vytvořen Národní úřad pro veterinářství a bezpečnost potravin. Byla navýšena správní kapacita ministerstva o 90 míst a na krajské úrovni to bylo 326 nových pracovních pozic (Portál Crib.mae 2004).

V roce 2005, tedy v rok po uzavření všech vstupních kapitol, Komise shledala rumunský pokrok v této kapitole za uspokojivý. Pozitivně se vyjádřila k harmonizaci a posilování administrativních kapacit. Nicméně nedostatečné implementování acqius se stalo důvodem ke kritice Rumunska (Portál Europa 2006). Stále chyběla jednotná platební agentura, která by zastřešila obchody s půdou. Finálně se Rumunsko rozhodlo k vytvoření dvou platebních agentur. Jedna je zodpovědná za rozvoj venkova a druhá se zabývá trhem a vyplácením přímých plateb. Jako nedostatečná byla hodnocena úroveň informovanosti farmářů a lidí pracujících v zemědělství. EU doporučila vytvořit kampaně, které by tento nedostatek pokryly.

V rumunském zemědělství pracovalo k roku 2002 téměř 41% populace. Po započatých reformách v roce 1997 se zmenšilo procento importu a zvýšilo se procento exportu. Nejvíce vyváženou potravinou bylo obilí.

3. 1. 1. 1 Hodnocení vstupní kapitoly zemědělství

Komise pokračovala ve sledování rumunských pokroků i nadále. Její zpráva uvádí, že Rumunsko je připraveno k přijetí závazků plynoucích z přístupu k EU. Avšak stále bylo potřeba vynakládat větší úsilí v několika oblastech. Mj. pro oblast rybolovu bylo doporučeno přijmout lepší monitorovací systém.

Evropská Komise vydala po uzavření této přístupové kapitoly celkové shrnutí. V něm vyjadřuje potěšení nad pokroky, kterých Rumunsko dosáhlo, avšak i po uzavření kapitoly přetrvávají některé z již výše zmíněných témat. Stále aktuální je

nutnost zvyšování administrativních kapacit v rámci zemědělského sektoru. Také organické farmy vykazují nedostatek lidí a pracovníků. Bylo zřízeno Generální ředitelství pro rozvoj venkova. V oblasti chovu hospodářských zvířat má Rumunsko stále nedostatečnosti. Týkají se zejména podmínek, ve kterých jsou tato zvířata držena (Portál Evropa 2006).

K roku 2007, i přes zahraniční investice a reformy, se rumunské zemědělství vyznačuje stále třemi výše zmíněnými body. Podíl vládních investic do zemědělství je nedostatečný, tato oblast je silně „podfinancována“. Jedinou silnější oblastí zemědělství se ukázalo být vinařství. Většina z vinařských společností byla úspěšně privatizována, což přispělo ke zkvalitnění vinařské oblasti. Rumunsko je stále silně závislé na dovozu mnoha základních potravin, mj. i mléka. Evropská centrální banka vydala vyjádření, ve kterém informuje o současné zemědělské situaci v Rumunsku. Zároveň zde uvádí, že řešením špatné zemědělské situace by bylo efektivnější čerpání z evropských strukturálních fondů (Portál Doing business 2012).

Mj. na rozvoj zemědělství EU poskytla Rumunsku cca. 10 miliard eur. Tyto finance jsou určeny na období 2007 až 2013. Problémy nastávají v oblasti čerpání dotací. Zemědělce zatěžuje vysoká byrokracie. Některé z připravovaných programů dosud stále nezačaly. Mnohé dotace začaly být čerpány až v roce 2008 (Portál Businessinfo 2009). Program byl vypracován k zajištění lepší infrastruktury, podpoře zaměstnanosti v dané oblasti a pro vytváření nových pracovních možností ve venkovských oblastech.

Tisková zpráva Komise ze září 2006 říká, že navzdory dosaženému pokroku, stále ještě Rumunsko nepovažuje za plně připravené zabezpečit správu a distribuci prostředků z většiny evropských zemědělských fondů. A to i přes existenci institucionálních struktur platebních agentur, které stále nejsou funkční (Portál Ec.Europa 2008). Po rumunském vstupu do EU bylo jejich komisaři přiděleno portfolio zemědělství a regionální rozvoje. V současné době je tímto komisařem Dacian Ciolos (Portál Ec. Evropa 2012).

Autorka v průběhu zkoumání dosažených úspěchů i neúspěchů zjistila, že oblast zemědělství prodělala obrovský pokrok. I přes dosažený pokrok, ale rumunské zemědělství stále není produktivně ani efektivně na úrovni států západní Evropy. Jako úspěšnou autorka hodnotí dosaženou privatizaci. Privatizace proběhla jak v rámci zemědělské půdy, tak i v rámci farem. Proces privatizace byl zdoluhavý a u některých farem i problematický – nepodařilo se zprivatizovat veškeré farmy,

některé byly nuceny zbankrotovat. Rumunsko také začalo podporovat organické farmy, sice ne finančně, ale technicky a poradně. Dalším pozitivním zjištěním bylo pro autorku postupné navyšování a harmonizování administrativních a správních kapacit v zemědělském sektoru. Zároveň ale z analýzy vyplývá to, že i přes navýšení administrativních kapacit, jsou stále některé venkovské oblasti pokryty nedostatečně. Dalším problémem zůstává financování zemědělství. I přes značný státní příspěvek vykazuje rumunské zemědělství určitou neefektivitu a zastaralost. Tu autorka přičítá špatné komunikaci mezi farmami, zemědělci a státem. Nebyly zjištěny dostatečné informační kampaně, které by zemědělcům pomáhaly s využíváním a získáváním nových technologií a procesů. Stále nedořešená je oblast funkčního obchodu se zemědělskou půdou, k roku 2005 neexistoval úřad, který by tuto funkci vykonával. V rámci analýzy výše, autorka zjistila, že Rumunsko začalo více podporovat vinařskou část zemědělského sektoru. Podporu vinařství autorka hodnotí kladně, neboť již v minulosti byla rumunská vína důležitým vývozním artiklem.

3. 1. 2 Sociální politika, zdraví a bezpečnost práce

V oblasti sociální politiky, zdraví a bezpečnosti práce klade EU důraz na oblasti veřejného zdraví, rovných příležitostí pro obě pohlaví, sociálního zabezpečení migrujících pracovníků. Na všechny tyto sektory sociální politiky a jejich plnění, dohlížela od roku 1997 Evropská Komise.

Počáteční situace v Rumunsku byla hodnocena jako nedostatečná. V roce 1997 se Komise vyjádřila tak, že Rumunsko bude muset vynaložit velké úsilí k tomu, aby byly splněny všechny části přístupové kapitoly. Největší pokrok byl potřeba vykonat v oblasti zdraví a bezpečnosti práce, veřejného zdraví a také v politice zaměstnanosti. Sbližování legislativ a posílení veřejné struktury byly dalšími podmínkami pro uzavření této kapitoly. V roce 1998 bylo učiněno zjištění, že Rumunsko ve schvalování reforem a novel zaostává od svého Akčního časového plánu (viz. výše).

V roce 2000 bylo dosaženo pouze omezeného pokroku při sbližování *acquis*, tempo reforem bylo shledáno jako pomalé. V oblasti pracovního práva byla přijata nová legislativa, která objasňuje: typy pracovních sporů, postupy pro vyhlášení

stávky, postupy pro usmiřování a rozhodování pracovních sporů. Další pokroky v této oblasti nebylo dosaženo, neboť se čekalo na schválení nového zákoníku práce. Byla zvýšena podpora pro dosažení rovného zacházení mužů a žen. Nicméně nebylo dosaženo žádného pokroku v oblastech rovného odměňování, rovného přístupu k zaměstnání a ochraně těhotných v zaměstnání. Vývoj byl zaznamenán pouze v oblasti otcovské dovolené, která byla přijata a uvedena v platnost. Byla přijata nová struktura tripartitního jednání a sociální dialog byl rozšířen na různé oblasti. Ve stejném roce byla zahájena práce na penzijní reformě. Byl snížen rozdíl v penzích mezi lidmi, kteří odešli do penze v 80. letech a nově ochozími. Nicméně udržitelnost nového penzijního systému byla nejasná. Vyhláška z roku 2000 zakázala veškeré typy diskriminace, včetně diskriminace kvůli náboženství, rase, pohlaví nebo sexuální orientaci. Prioritou se stalo přijetí nového zákoníku práce. Zcela vyřešena nebyla práva zaměstnance, platební neschopnost zaměstnavatele či možnosti hromadného propouštění (Portál Crib.mae 2000).

Rok 2001 přinesl nový zákoník práce a také schválení zákazu dětské práce. Na konci roku 2000 byl přijat nový Akční plán pro rovné příležitosti, který začal působit na počátku roku 2001. Komise nicméně konstatovala, že nic jiného, kromě přijetí tohoto plánu, nebylo dosaženo. Plán byl sice přijat, ale nebyl následován žádnými prováděcími akcemi ani nebyl dostatečně financován. V oblasti postavení žen na pracovním trhu bylo dosaženo menšího pokroku. Zdravotní standardy byly pro Komisi nadále znepokojující. Délka života v Rumunsku byla jedna z nejnižších v Evropě, zároveň mělo Rumunsko negativní procento přirozeného přírůstku populace. Důvodů, dožívání se nízkého věku, je několik. Bylo prokázáno vysoké procento znečištění životního prostředí, špatná kvalita bydlení, nedostatek pitné vody a relativně nízká kvalita zdravotnických služeb a omezený přístup k nim (Portál Crib.mae 2001).

Rumunsko vykázalo v roce 2002 větší pokrok než v roce předchozím. Byl přijat zákon o rovném zacházení pro muže a ženy. Zákon si kladl za cíl odstranit přímou a nepřímou diskriminaci na základě pohlaví. Zákon také přinesl mechanismus pro řešení sporů. Zároveň byl do souladu uveden trestní zákoník. V oblasti sociálního dialogu a tripartitního jednání vláda podepsala novou smlouvu s odbory a konfederací zaměstnavatelů. Nová smlouva stanovila legislativní, sociální a ekonomické priority. Na bipartitní úrovni nebyl zaznamenán žádný pokrok. Rumunsko nadále spolupracovalo s Evropskou Komisí na zlepšování zaměstnanecké

politiky. Situace na trhu práce se oproti předchozímu roku mírně zlepšila, když nezaměstnanost klesla o 4 desetiny procenta na 6,6% (Portál Crib.mae 2002). V červenci 2002 byl přijat Plán pro boj s chudobou a sociální začleňování. Zaměření zákona bylo na zajištění přístupu, zejména mladých lidí a Romů, k základním právům, tedy k vlastnímu bydlení, zaměstnání, zdravotní péči a vzdělání.

Rok 2004 znamenal definitivní uzavření kapitoly. Bylo rozhodnuto, že na Rumunsko nebudou uplatněna, v této oblasti, žádná přechodná opatření. Zpráva hovoří o plném přijetí evropského *acquis*. Komise Rumunsku doporučila pokračovat na sbližování právních předpisů, hlavně v oblasti pracovního práva. Dále Komise uvedla, že země musí pokračovat ve zvyšování povědomí veřejnosti o problematice rovných příležitostí a ve zlepšování zdraví obyvatel (Portál Evropa 2006). Bylo dosaženo navýšení administrativních kapacit na pracovních úřadech. Omezený pokrok byl zjištěn v oblasti rovného zacházení s muži a ženami. Nařízením vlády byl doplněn zákon o rovných příležitostech, který byl schválen v srpnu 2004. Navíc byla přijata legislativa zaměřená na provádění *acquis* v oblasti ochrany těhotných a mateřských dovolených na pracovištích. Vláda nadále pokračovala v realizaci Národního akčního plánu pro rovné příležitosti a byly provedeny i veřejné kampaně zabývající se touto problematikou. Dobrých výsledků bylo dosaženo v harmonizaci s *acquis* v oblasti veřejného zdraví. Rumunsko podepsalo Rámcovou úmluvu o kontrole tabáku, pokroku bylo dosaženo i v oblasti kontroly přenosných nemocí. Požadované definice byly zavedeny do rumunské legislativy. V roce 2004 byl navíc proveden i rozsáhlý audit zdravotnického sektoru. Vláda si od auditu slíbila lepší alokaci zdrojů a ukončení finanční krize v tomto sektoru (Portál Crib.mae 2004).

3. 1. 2. 1 Hodnocení vstupní kapitoly sociální politiky

Rumunský pokrok v oblasti zaměstnanosti postupoval pomalou rychlostí. Je zde rozšířená tzv. šedá nezaměstnanost a procento zaměstnanosti se silně liší region od regionu. Vývoj nezaměstnanosti byl podrobně sledován a na základě údajů byly vyvozeny dva akční plány. Od roku 2005 nezaměstnanost klesala od 5,9% v roce 2005 až k 4,4% v roce 2008. Poté přišel zlom a v roce 2009 procento

nezaměstnaných prudce stoupl na téměř 8%. Do roku 2009 měla křivka nezaměstnanosti klesající charakter¹⁸ (Portál Businessinfo 2009).

V letech 2004 a 2005 byly zjištěny administrativní rezervy v tomto sektoru. Komise vyzvala Rumunsko k dalším reformám v oblasti sociální politiky, zejména v oblastech rovných příležitostí a vymáhání práva v oblasti sociální politiky (Portál Evropa 2006). V roce 2005 byl modifikován zákoník práce. Bylo tím dosaženo téměř kompletního sblížení s evropským *acquis*. Pokroku a sblížení bylo dosaženo také v oblasti rovných příležitostí pro muže a ženy. V oblasti zdraví a bezpečnosti práce zbývá Rumunsku sblížit legislativu s *acquis*. Stejně tak je stále nedostatečná administrativní kapacita na pracovních úřadech. Veškerá potřebná administrativa pro sociální dialog byla schválena a přijata, avšak je potřeba posílit struktury jak bipartitních tak tripartitních jednání. V sektoru veřejného zdraví zbývá doladit bezpečné zacházení s krví, buňkami a tkání. V závěru lze zhodnotit, že Rumunsko je k roku 2004 a 2005 plně připraveno na vstup do EU z pohledu na sociální politiku. Ty části vstupní kapitoly, které se zemi ještě nepodařilo sjednat jsou předpokládány ke schválení do konce roku 2005. Komise avšak vydala doporučení, ve kterém apeluje na Rumunsko kvůli pokračování reforem v oblastech: pracovního práva, sociálního dialogu, veřejné zdraví a Evropského sociálního fondu (Portál Crib.mae 2005).

Na základě analýzy této vstupní kapitoly je autorčino hodnocení spíše rozporuplné. Rumunsku se sice podařilo kapitolu uzavřít, avšak lze odhalit určité nedostatky. Velké obtíže Rumunsku dělalo přijetí příslušné proti-diskriminační legislativy. Již při počátečním screeningu byly zjištěny problémy v nedostatečném legislativním zabezpečení diskriminace. Nutná legislativa byla přijata až v letech 2002-2003. Oblast rovných příležitostí pro muže a ženy byla podpořena legislativou dokonce až v roce 2005. Rumunsko se snažilo zlepšit bipartitní a tripartitní spolupráci. Toho dosáhlo a tripartitní jednání úspěšně aplikovalo do mnoha součástí veřejného života. Problémem v tomto sektoru zůstává vysoké procento šedé ekonomiky. Rumunsku se podařilo mírně zredukovat černý trh, avšak k roku 2005 nevykazovalo žádné zlepšení v boji proti šedé zaměstnanosti a ekonomice. Jako v předchozí analýze i zde autorka zjistila nedostatečné administrativní zajištění pracovních úřadů a institucí ošetřujících danou oblast. Na závěr je nutné konstatovat,

---

¹⁸ Viz. Příloha č. 1.

že celý proces sblížení *acquis* probíhal zdlouhavě a problematicky, zejména tedy v oblasti schvalování legislativy bojující proti diskriminaci a legislativy zaručující rovné příležitosti bez ohledu na rasu, pohlaví či náboženské vyznání.

3. 1. 3 Energetika

Počátečním screeningem byly odhaleny výrazné nedostatky v oblasti energetiky. Mj. to byly nedostatky v oblasti nastavení cen energií, dále v oblasti monopolu právě v této sekci, norem paliva či povinných palivových rezerv. Komise doporučovala věnovat větší pozornost jaderné bezpečnosti. Týkalo se to zejména bezpečnosti provozu jaderných zařízení a zabezpečení úložišť pro odpady. Jediná atomová elektrárna v Rumunsku se nachází v okolí obce Cernavoda (Bran 2011).

Rok po zahájení jednání o energetické kapitole, tedy v roce 1998, byl potvrzen pokrok v reformách. Prioritou bylo ustanovení přijetí evropského *acquis* v této oblasti. Dále bylo potřeba posílit a zlepšit donucovací opatření v oblasti energetické bezpečnosti. Byl vytvořen Energetický regulační úřad (dále jen ERÚ), který působí v oblastech regulace cen, vykonává dohled nad trhy v energetických odvětvích, dohlíží nad soutěžními podmínkami (Portál ERU 2012). Dle zprávy Komise bylo nutné posílit prostředky ERÚ tak, aby mohl řádně fungovat. Dále byla založena Agentura pro správu radioaktivního odpadu.

V následujícím roce Rumunsko uspělo ve vytvoření vhodného legislativního rámce. Nicméně stále zde byly určité nedostatky. Neexistovaly jednotné normy pro palivo, byla nutná lepší adaptace na vnitřní elektrický a plynový trh. Nedostatky byly zjištěny i v oblasti jaderné energie. Komise doporučila zvýšit úsilí v přijímání evropského *acquis* v sektoru jaderné bezpečnosti. Nedostatkově byly hodnoceny krizové zásoby ropy. Komise doporučuje permanentně udržovat zásobu paliv na 67 a půl dne. Bývalá státní energetická společnost CONEL prodělala privatizaci a byla rozdělena do většího počtu autonomních společností. Co se týče sblížení legislativy s *acquis* byly, Národním úřadem pro energetickou oblast (ANRE), vydány rozsáhlé sekundární předpisy týkající se obchodu s energií a celní metodiky. Byly vydány první licence pro zásobování, distribuci, přenos a odesílání energií. Úřad byl hodnocen jako personálně nedostatečný. Byly sníženy křížové dotace na elektřinu a teplo, s ohledem na jejich celkové zrušení do konce roku 2000. V oblasti zemního

plynu Rumunsko pokračovalo při procesu sbližování s evropským *acquis*. Byla založena Národní agentura pro zemní plyn, která je zodpovědná za vydávání licencí, za přípravu legislativy, která stanoví clo na plyn a v neposlední řadě je Agentura pověřena sledováním a dohlížením na hospodářskou soutěž v sektoru zemního plynu. Privatizace byla uskutečněna i v ropném sektoru. Státní společnost PETROM byla postupně privatizována. Byla zorganizována mezinárodní aukce podniku, ale všech pět podaných nabídek bylo hodnoceno jako nedostatečných. Účinnost topných systémů a energetické sítě byly hodnoceny jako nedostatečné. Jaderná elektrárna Cernavoda 1 poskytovala k roku 2000 zemi 9-10% potřebné elektřiny. Dostavba druhé reaktoru byla zpožděna kvůli problémům s financováním stavby. Rumunsko požádalo EURATOM o půjčku 375 milionů eur na dokončení stavby. Schválení půjčky se předpokládalo na rok 2001. Země zároveň požádala o další půjčky Kanadu a Itálii (Portál Crib.mae 2000).

Rok 2001 ukázal rozporuplnost pokroku v energetické oblasti. V první polovině roku bylo zjištěno zablokování reformy a dokonce posun vzad. Nebyl zjištěn pokrok v oblasti bezpečnosti energetických dodávek. Navíc neexistovala žádná spolehlivá zásoba ropy, a ani nebyl vyvinut monitorovací systém. Bylo zjištěno, že zásoba ropy k roku 2001 odpovídá pouze třetině doporučeného množství. I přes přijetí některých právních předpisů problémem zůstávala neúčinná implementace. Sektor vnitřního trhu s energiemi prošel mnoha změnami, ale ne všechny byly pozitivní. Problémem zůstávaly ceny energií. Následující rok přinesl pokrok v sektoru vnitřního trhu s energiemi. Byla přijata Národní strategie pro rozvoj energetiky. Dokument byl zaměřen zejména na výrobu energie, navrhoval rehabilitační a investiční program. Největší změna byla zaznamenána v otevřenosti trhu (Portál Cfoworld 2010). Inženýrské sítě byly restrukturalizovány. Již výše zmíněný problém s implementací legislativy přetrvával. Přetrvávaly i nedostatečnosti v oblasti administrativního zastřešení energetického sektoru. Rumunsku bylo doporučeno zlepšit budování energetických zásob a lepší dohled nad odstraňováním deformací cen za energie (Portál Europa 2006). V prvních měsících roku 2011 přistoupila vláda k zmražení cen energií. Na počátku léta se ceny elektřiny zvýšily o 20% ve srovnání s předchozím rokem. ANRE dokázal, i s nedostatečným počtem zaměstnanců, vypracovat sekundární legislativu k posílení trhu s elektřinou. Největší společnost vyrábějící elektřinu, TERMOELEKTRICA, vzbuzovala obavy, zejména kvůli své finanční situaci. Osm jejích elektráren bylo zrušeno. Pokračovala snaha o

propojení elektrických sítí, úspěšně se Rumunsku podařilo spojit s Ukrajinou a Maďarskem. Bylo dosaženo celkového zrušení všech křížových smluv. Ve stejném roce byla obnovena plynárenská společnost ROMGAZ. Vláda z počátku držela ceny plynu uměle nízké, ale po nastavení jednotných regulovaných cen se začalo zkreslení cen zemního plynu snižovat. Pokračovala i legislativní harmonizace ERÚ zpracovával sekundární legislativu tak, aby bylo dosaženo usnadnění vytvoření trhu se zemním plynem. Přetrvával stav personální nedostatečnosti všech úřadů, které se zabývaly energetickým sektorem.

V roce 2004 bylo Komisí pochvalně zkonstatováno, že Rumunsko dosáhlo pokroku v oblasti budování energetických zásob země. Ke konci roku 2003 rumunské zásoby ropy dosahovaly 56 dní. Do konce roku 2004 bylo předpokládáno, že Rumunsko dosáhne 60 denní zásoby. Na konci roku 2003 bylo podepsáno memorandum Atény za cílem vytvoření regionálních trhů s elektřinou a plynem. Byl zjištěn pokrok v privatizaci a konkurenceschopnosti energetického sektoru. K roku 2004 nebyla dořešena privatizace podniků distribuujících elektřinu – ELECTRICA BANAT a DOBRUŽA. Byly odhaleny i nedostatky, stále existovaly cenové deformace energií na trhu, nejednotné sazby na vymáhání nedoplatků. Právní a regulační rámec byl upraven podle předpisů acquis. Byly posíleny oba regulační úřady. Úřady jsou finančně i administrativně nezávislé. V oblasti pevných paliv pokračovala restrukturalizace. Bylo uzavřeno 8 nerentabilních uhelných dolů. Vláda přijala Strategii pro těžební průmysl na období 2004-2010, cílem byla modernizace a privatizace životaschopných dolů. Tuhá paliva tvořila, k roku 2004, 40% základních zdrojů energie. Vláda dále schválila Strategii pro podporu obnovitelných zdrojů. Strategie si kladla za cíl dosáhnout, k roku 2015, 30% podílu obnovitelných zdrojů v celkovém objemu energií. V oblasti jaderné energetiky dosáhlo Rumunsko plné harmonizace s acquis. Byl schválen úvěr v hodnotě 223,5 miliónů eur na dostavbu druhého reaktoru jaderné elektrárny Cernavoda. V roce 2005 Rumunsko dosáhlo téměř celkového legislativního zastřešení energetického sektoru.

Po roce 2005 by Rumunsko mělo být schopno převzít veškeré závazky plynoucí ze společného acquis. Byl vyjádřen zájem nad podporou budování plynovodu Nabucco. Tento plynovod je jedním z prioritních cílů EU v oblasti energetiky. Rumunsku byla doporučena reforma uhelného sektoru. Je nutné snížit těžbu uhlí a vyvíjet úsilí v oblasti obnovitelných zdrojů. EURATOM doporučil modernizaci reaktoru jaderné elektrárny v městě Cernavoda. Rada EU přijala zprávu,

kteřá zahrnovala sedm konkrétních opatření týkajících se Rumunska. Např. provést analýzy v možném případě požáru a založit síť pohotovostních center (Portál Europa: 2006).

3. 1. 3. 1 Hodnocení vstupní kapitoly týkající se energetiky

V roce 2007 byla přijata Energetická strategie Rumunska pro roky 2007-2020. Jedním z nejdůležitějších cílů této strategie je bezpečnost provozu jaderného zařízení, zajištění tranzitních tras a zvýšení kapacit skladovacích zařízení (Portál Businessinfo 2009). Za energetickou politiku zodpovídá v Rumunsku ministerstvo hospodářství ve společnosti s privatizační agenturou AVAS (Portál Andor 2012). Tato agentura je v současnosti hlavní privatizační společností pověřená vládou. Privatizace je v plynárenské a ropné oblasti hodnocena jako nedostatečná. Pouze dvě společnosti jsou privatizovány, zbytek sektoru je v rukou státu. Stát hodlá v následujících letech vybudovat větrné elektrárny. Zejména v oblasti Dobrudža, která je svými podmínkami velmi vhodnou (Portál Businessinfo. 2009). Alternativní energetické zdroje jsou v současnosti nevyužitelné, neboť stát zatím neschválil potřebný zákon, který by tuto oblast zastřešil.

Předpokládá se bezproblémové přijetí požadavků a podmínek plynoucích ze vstupu do Unie. Rumunsku zbývá dokončit legislativu zastřešující bio-paliva. V oblasti jaderné bezpečnosti bylo Rumunsko doporučeno věnovat pozornost dalšímu posílení příslušných správních struktur (Portál Crib.mae 2005).

Energetická kapitola se vyznačuje spíše hladkým, avšak zdlouhavějším schvalovacím procesem. Rumunsko se dlouho potýkalo s nestabilními cenami energií. Autorka zjistila, že ještě v roce 2002 se v zemi silně odlišovalo nastavení nedoplatků za elektřinu a plyn. Rumunsku rovněž činilo problém zabezpečit si dostatečnou palivovou rezervu. Jak bylo zmíněno výše, Komise doporučuje členským zemím udržovat stabilní zásobu paliv na délku téměř 68 dní. Rumunsko se k roku 2004 dostalo na hranici 60 dnů. Proces privatizace probíhal uspokojivě v oblasti elektrárenských společností, problémy byly zjištěny v ropném a plynárenském sektoru. Rumunsko zamítlo několik nabídek zahraničních investorů na koupi části plynárenských podniků jako nedostatečné. Tedy privatizaci v energetickém sektoru lze považovat za nedokončenou. Rumunsko na druhou stranu

docílilo úspěšného síťového propojení s Maďarskem a Ukrajinou. V zemi se nachází jedna jaderná elektrárna a převažují spíše tepelné elektrárny. Jaderná elektrárna byla modernizována a Rumunsko získalo půjčku od EURATOMU na dostavbu druhého reaktoru elektrárny. Zaměření se na obnovitelné alternativní zdroje energie začalo v Rumunsku až po roce 2004. Dlouhodobější problém byl shledán pouze v oblasti jaderné bezpečnosti. Rumunsko se potýkalo s nalezením vhodných úložišť jaderného odpadu a bezpečným „převážením“ zabezpečením. Jinak autorka tuto kapitolu hodnotí kladně, dosažené pokroky převažují nedostatky při schvalovacím procesu.

3. 1. 4 Životní prostředí

V roce 1997 vydala Komise zprávu, ve které apelovala na Rumunsko kvůli většímu důrazu na životní prostředí. Požadovala také lepší financování environmentálních programů a souvisejících administrativ. Dále poukázala na potřebu rozvíjet správní kapacity tak, aby bylo dosaženo požadované shody s evropským acqius (Portál Europa 2006). V oblasti čištění městských odpadů, pitné vody, znečišťování ovzduší a také např. nakládání s odpady byly zjištěny výrazné nedostatky. Nejenom v těchto oblastech Komise doporučila zvýšit obnos investic a zlepšit administrativní opatření. Rumunsko je zemí, která má poměrně velké množství svého území zcela nedotčené civilizací a na druhou stranu, města a zastavěné oblasti se potýkají se silným znečištěním. Hlavním zdrojem znečištění jsou průmyslové podniky, tepelné elektrárny a odpady z hnojiv. Dalším zdrojem znečištění jsou nelegální skládky a staré opuštěné doly a lomy, které mají značný „znečišťující“ potenciál (Krüger – Carius 2001).

V roce 1998 byla zjištěna skutečnost stálého znečišťování vzduchu, špatného nakládání s odpady a problému s vodním hospodářstvím. Následující rok Rumunsko stále postrádalo celkovou environmentální strategii.¹⁹ Úspěšně posílilo administrativní kapacity ale pouze na lokální úrovni. Rumunská vláda také začala podporovat agenturu EPA, poskytla jí dostatečné finanční prostředky na zlepšení jejich monitorovacích zařízení a prováděcí kapacity. Administrativní kapacity na národní úrovni byly hodnoceny jako nedostatečné. Navíc Rumunsko investuje malý

---

¹⁹ Ta by měla zahrnovat specifické směrnice nákladů hodnocení, realizaci a financování plánů v oblasti životního prostředí.

objem financí do procesu sblížení politik. Na druhou stranu byl zjištěn pokrok při přípravě strategií pro harmonizaci *acquis*. Sblížení na legislativní úrovni probíhá nejpomaleji. V oblasti sekundární legislativy byl přijat rámcový zákon, který ustanovil Fond životního prostředí. Fond má působit jako ekonomický nástroj k podpoře investic do životního prostředí. Dále byla přijata Aarhuská úmluva o svobodném přístupu k informacím a účasti veřejnosti na rozhodování v oblasti životního prostředí. Úmluva, ač přijata, nebyla podpořena žádnou sekundární legislativou ani předpisy (Portál Crib.mae 2000).

Rumunsko se v roce 2000 snažilo harmonizovat právní předpisy o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a divoce rostoucích rostlin a další. Další přijaté zákony se týkaly ohrožených zvířecích a rostlinných druhů. Byla přijata legislativa za účelem dohledu na průmyslové znečištění, také bylo přijato mimořádné nařízení, které upravovalo získávání, testování, používání a obchodování s geneticky modifikovanými potravinami. Právní předpis omezující látky poškozující ozonovou vrstvu byl také přijat v roce 2000. Rumunsko nedosáhlo významnějšího pokroku v oblastech hluku, jaderné bezpečnosti a radiační ochrany. V roce 2000 Rumunsko zasáhlo několik ekologických havárií. Mj. uniknul kyanid z továrny v Baia Mare. Tyto havárie poukázaly na Rumunskou nepřípravenost v situaci ekologické katastrofy.

V roce 2001 Rumunsko ratifikovalo mezinárodní smlouvy s formulovanými akčními plány a sladěním legislativ. Avšak samotná implementace legislativy zůstala téměř mizivá. Rumunsku se v tomto roce nepodařilo integrovat politiku životního prostředí do dalších politik. Pozitivně byla hodnocena rumunská participace na Kjótském protokolu. Nedostatky byly zjištěny v té části kapitoly, která se zabývala environmentální likvidací odpadů. V následujícím roce byl zjištěn určitý pokrok při provádění *acquis*, avšak mnohé z přijatých legislativ byly přijaty bez příslušného finančního rámce a administrativního zastřešení. Jako nedostatečné bylo shledáno financování problematiky životního prostředí. Byla přijata nutná legislativa pro oblast znečišťování ovzduší, vláda také vydala nařízení snižující obsah síry v motorové naftě. Omezený pokrok byl dosažen v oblasti nakládání s odpady. V této souvislosti byla přijata tři nouzová opatření: o správě recyklovaných průmyslových odpadů, o nákupu kovu a neželezných odpadů. V roce 2001 Rumunsko spustilo projekt, kterým klasifikovalo citlivé oblasti, s ohledem na městskou odpadní vodu. Ministerstvo životního prostředí navíc ve stejném roce stanovilo postupy, které

stanovují možnosti pro sklizeň, sběr, nákup a komercializaci volně žijících živočichů a volně rostoucích rostlin. V oblasti průmyslových rizik a znečištění nebylo dosaženo žádného pokroku (Portál Crib.mae 2001).

Rok 2004 přinesl zprávu Komise, která se vyjádřila pochvalně k přijetí nutného acquis. Byl vytvořen mezirezortní výbor, který má za úkol implementovat politiku životního prostředí i do dalších ministerstev. Byly přijaty právní předpisy o postupech týkajících se vlivu na životní prostředí a strategické ochrany životního prostředí. Pokrok byl, zaznamenán také v oblasti kvality ovzduší, byly přijaty prováděcí předpisy týkající se obsahu síry v kapalných palivech. Začala být postupně realizována preventivní měření kvality ovzduší ve vybraných aglomeracích. Také byl schválen další akční plán, tentokráte zabývající se ochranou ovzduší. Pokrok byl, zaznamenán i v oblasti vodní kvality, rumunský zákon byl změněn k evropským požadavkům a země přešla ke standardnímu měření obsahu dusičnanů ve vodě a znečištění vodních zdrojů zemědělstvím. Pokud jde o oblast jaderné bezpečnosti a radiační ochrany bylo dosaženo požadovaného pokroku. Byly vypracovány postupy, při nichž existuje jaderné riziko. Hlavní prioritou v roce 2004 bylo navyšování administrativních kapacit jak na národní tak i na krajské a lokální úrovni (Portál Crib.mae 20004). Komise zároveň upozornila na nutnost dalších reforem a důslednější uplatňování právních předpisů obzvláště v odvětvích jako jsou: kvalita ovzduší, kvalita vody, nakládání s odpady. V tomto roce byla kapitola o životním prostředí dočasně uzavřena. V následujícím roce zpráva Komise interpretovala sladění rumunské a evropské legislativy jako velmi dobré. Opět zdůraznila nutnost dalšího pokračování reforem, zvláště v právní oblasti, v oblasti nakládání s odpadem a administrativní kapacity obecně (Portál Europa 2006).

3. 1. 4. 1 Hodnocení vstupní kapitoly životního prostředí

Problematika životního prostředí zatím nebyla včleněna do dalších politik. Stále přetrvává nutnost sladění acquis v oblasti skladování odpadů. Musí být posílena regionální spolupráce v tomto tématu a zvýšení administrativních kapacit na regionálních a obecních úrovních. Byl zaznamenán velký pokrok v oblasti kvality vody. Byly přijaty právní předpisy o integrovaném systému pro sledování znečištění dusičnany a schvalování programů pro monitorování znečišťujících látek ze

zemědělských zdrojů (Portál Evropa 2006). Administrativní kapacity jsou dostačující a prováděcí legislativa je funkční. Komise i nadále Rumunsku doporučila sledovat kvalitu pitné vody. Práce na bezpečnosti převážení jaderného odpadu je stále aktuální. Byla zřízena databáze s žádostmi o licence pro převážení jaderného odpadu. V oblasti kvality ovzduší je legislativa plně harmonizována s evropskou. Byly stanoveny relevantní administrativní kapacity a zlepšení dosáhlo řízení kvality ovzduší.

Na ochranu přírody dohlíží zejména nevládní organizace. I zde byla vyjádřena nutnost posílení správní kapacity. Mj. byly přijaty právní předpisy o látkách poškozujících ozonovou vrstvu, Rumunsko ratifikovalo Cartagenský protokol v roce 2003²⁰. Zásadními změnami prošlo ministerstvo životního prostředí. V roce 2003 bylo sloučeno s ministerstvem zemědělství a hned následující rok bylo znovu odděleno. Správní a administrativní kapacity jsou na obecních a regionálních úrovních stále nedostatečné. Bylo zaznamenáno zlepšení spolupráce mezi ministerstvem a nevládními organizacemi.

V otázce hlukové ochrany byly zjištěny nedostatečné administrativní kapacity. Rumunsko ještě nedosáhlo plné harmonizace s *acquis*, a to zejména v oblasti hluku z outdoorového vyžití. Jednání o kapitole životního prostředí bylo uzavřeno s možností přechodných období na délku od 1 do 12 let. V té době musí být veškeré *acquis* plně kompatibilní (Portál Evropa 2005).

Autorka na základě analýzy zjistila, že schvalování kapitoly životního prostředí neprobíhalo zcela bezproblémově a standardně. Počátečním screeningem byly odhaleny závažné nedostatky při ochraně kvality vody a ovzduší. Tyto nedostatky přerušovaly téměř celý schvalovací proces. Země se musela potýkat s nedostatečným začleněním politiky životního prostředí do agend ostatních ministerstev. Do roku 2000 země navíc neměla přijatou žádnou environmentální strategii. V průběhu zkoumání postupu reformy a sblížení *acquis* autorka zjistila rumunskou nepřipravenost na možné přírodní katastrofy. Až v roce 2004 byl přijat jasný scénář ochrany pro možnou jadernou katastrofu. Navíc byla analýzou zjištěna nedostatečná finanční podpora sektoru životního prostředí. Rumunsku se na druhou

---

²⁰ Cartagenský protokol - je základním mezinárodním dokumentem pro nakládání s „živými modifikovanými organismy“ (v české legislativě a odborné literatuře označovanými jako **geneticky modifikované organismy – GMO**). Zdroj: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/\\$file/Biologicka%20bezpecnost.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/$file/Biologicka%20bezpecnost.pdf)

stranu podařilo přijmout potřebnou legislativu pro vymezení citlivých přírodních oblastí a také přijalo legislativu zaručující ochranu ohroženým živočišným a rostlinným druhům. V roce 2004 byl zřízen mezirezortní orgán, který má napomáhat lepší importaci agendy ministerstva životního prostředí do ostatních ministerstev.

3. 1. 5 Výzkum a technologický rozvoj

Na počátku roku 1997 vydala Evropská Komise vyjádření, ve kterém poukázala na nutnost zvýšit úsilí v oblasti technologií a výzkumu, aby se Rumunsko stalo v této oblasti konkurenceschopné a efektivnější. Nicméně se nepředpokládaly větší obtíže při uzavírání této části kapitoly. Avšak problémy byly zjištěny v oblasti telekomunikace a informačních společností. Především byl zjištěn pomalý proces liberalizace v tomto odvětví. Hospodářská situace negativně ovlivnila pokrok v oblasti informačních technologií a také oblasti vývoje a výzkumu.

Následující rok odhalil nedostatečné administrativní zastřešení zvláště v té části vstupní kapitoly, která se zabývala informačními technologiemi. Bylo zjištěno nedostatečné financování technologického sektoru. V roce 2001 došlo k nutné reorganizaci ministerstva školství, vzdělávání a výzkumu. Ministerstvo dále převzalo odpovědnost po bývalé Národní agentuře pro vědu, technologie a inovace, s cílem vytvoření těsnějších vazeb mezi vysokoškolským vzděláváním a výzkumem. Reorganizace, která v tomto roce začala probíhat pouze na vládní úrovni. Vysoké školy nezaznamenaly žádnou změnu. Národní plán pro vědu, inovace a technologie, který byl spuštěn roku 1999, byl realizován pouze částečně, a to kvůli nedostatečnému financování. Plán byl aktualizován v červnu 2001, a to s platností do roku 2005. V oblasti státní podpory tomuto sektoru byla zaznamenána klesající linie. V předchozím roce stát investoval do technologického a vědeckého rozvoje pouze 0,58% HDP a v roce 2001 příspěvek klesl na 0,22% HDP. Ideální podíl HDP na tuto kapitolu je podle doporučení EU hodnota kolem 3% HDP. Rumunsko se i nadále účastnilo pátého rámcového programu EURATOMU (Portál Vyzkum 2000). Všem kandidátským zemím byl v rámci tohoto programu přidělen status pozorovatele (Portál Crib.mae 2001).

Zpráva Komise z října 2002 poukázala na to, že bylo dosaženo pokroku, pokud jde o výzkum, a to zejména díky založení Národního plánu pro výzkum,

technologický vývoj a inovace (Portál Euroskop 2012). V rámci tohoto programu bylo vybráno 1 045 projektů, kterým bylo zajištěno financování. V prosinci roku 2002 byla reorganizována Mezirezortní rada pro vědu, technologie a inovace (dále jen CISTI). Rada bylo zodpovědná za provádění strategií a programů v dané oblasti. CISTI dále radí ministerstvu v aktualizacích pro Národní plán. V roce 2002 byla také přijata legislativa upravující podmínky spolupráce mezi podniky a univerzitami s výzkumnými katedrami. Cílem schválené legislativy bylo posílení technologického výzkumu a vytvoření nových příležitostí pro zahraniční investory. Zpráva také zmínila významný pokrok dosažený v oblasti telekomunikací, zejména v oblasti primární legislativy (Portál Europa 2006).

V roce 2004 byla vytvořena nová instituce – Národní rada etiky pro výzkum, vývoj a inovace. Rada má za úkol sledovat aplikace norem a koordinace programů. Rumunsko vytvořilo motivační kampaň proti odlivu mladých vědců do zahraničí, prostředkem bylo zejména zvýšení státního příspěvku do sektoru vývoje a výzkumu. Země si stanovila za cíl dosažení 1% HDP příspěvku do konce roku 2007 a 3% HDP do konce roku 2010. Bylo poukázáno na nutnost zvýšení kapacit v administrativní části výzkumného sektoru (Portál Crib.mae 2004).

3. 1. 5. 1 Hodnocení vstupní kapitoly týkající se výzkumu a technologického rozvoje

V roce 1992 bylo vytvořeno ministerstvo pro výzkum a technologie. Výzkum je jednou z priorit v Národním plánu pro přijetí *acquis*. V roce 2000 bylo Rumunsko upozorněno Komisí, že nedostatečně financuje oblast výzkumu. Současné finanční prostředky, poskytnuté na tento sektor, byly sice zvýšeny, avšak stále nejsou dostatečné. Cíl EU předpokládá směřování 3% HDP do oblasti vědy, výzkumu a technologických inovací.

Vzhledem ke své specifčnosti, *acquis* v oblasti vědy a výzkumu nevyžaduje žádné začlenění do vnitrostátních právních předpisů. Prováděcí kapacity se nevztahují na uplatňování a prosazování právních předpisů, ale spíše na existenci nezbytné podmínky pro efektivní účasti v rámcových programech. K roku 2004 Rumunsko plně splňovalo závazky a požadavky vyplývající z přístupových jednání v oblasti vědy, výzkumu a technologických inovací (Portál Crib.mae 2005).

Kapitola vědy a výzkumu se až na problém s financováním nevyznačovala většími problémy. Autorka ve své analýze sledovala zejména pohyb státního příspěvku do této oblasti. Příspěvek se pohyboval na pomezí půl procenta HDP, přičemž doporučené množství HDP investované do této oblasti jsou procenta tři. Pozitivně je autorkou hodnoceno zlepšení spolupráce mezi univerzitami a výzkumnými společnostmi. Navíc se Rumunsku podařilo vytvořit kampaně, kterých účelem bylo udržení mladých vědců ve své domovské zemi. Autorka při analýze této vstupní kapitoly zjistila pouze jeden závažný problém, který přetrvává do současnosti, a to nedostatečné financování oblasti vědy, vývoje a technologického výzkumu.

3. 1. 6 Spravedlnost, bezpečnost a svoboda

Tato vstupní kapitola byla obzvláště podrobně sledována Rakouskem a Německem, kvůli obavám z přílivu imigrantů z východní Evropy (Portál Euractiv 2000). Do současné doby přetrvávají nedostatky zejména v hraničním zabezpečení. Mj. to brání rumunskému zapojení do Schengenského systému.

Počáteční screening odhalil řadu konkrétních nedostatků v kapitole spravedlnosti, bezpečnosti a svobody. Mj. v oblasti kontroly orgánů činných v trestním řízení, také v oblasti boje proti drogám a organizovanému zločinu. Velmi málo pozornosti bylo Rumunskem věnováno ochraně hranic, imigrační politice a udělování víz. Vzhledem k této počáteční situaci byly stanoveny dlouhodobé priority a out-and-out²¹ reformy institucí (portál Evropa 2006). Mezi krátkodobé priority byl zařazen boj proti korupci, organizovanému zločinu nebo posílení hraničních kontrol. Rok po počátečním screeningu vstupní kapitoly nebyl zjištěn žádný pokrok ve výše vypsanych krátkodobých prioritách. V oblasti víz a readmisní politiky²² bylo dosaženo určitého poroku. K této problematice byly podepsány a ratifikovány

---

²¹ Out-and-out reformy: znamená to kompletní revizi dané oblasti.

²² readmisní politika/smlouvy: bývají uzavírány mezi státy a upravují možnosti vydávání občanů jednoho státu, kteří neoprávněně vstoupili nebo neoprávněně pobývají na území státu druhého, do země jejich původu. Smlouvy dále upravují možnosti policejního průjezdu, který transportuje cizince z třetích zemí. (více na: http://webcache.googleusercontent.com/search?hl=cs&gbv=2&gs_l=hp.1.0.0j0i15j0i3318.26261128024101296221616101010101223170010j4j11510.frgbld.&q=cache:61iTAd8CiGYJ:http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0076:FIN:CS:DOC+readmisní+politika&ct=clnk).

mezinárodní smlouvy. Schvalování smluv, které se zabývají problematikou praní peněz a trestních záležitostí, přijaty nebyly.

V roce 1999 vydala Komise pozitivní vyjádření k učiněnému pokroku v oblasti spravedlnosti a vnitřních záležitostí. Reformy stagnovaly v azylovém sektoru a boji proti drogám. Mezi největší pokroky v oblasti vnitřních záležitostí byla počítána reforma politiky přistěhovalců, správy hranic a také policie. Problematickou byla shledána nedostatečná administrativa v oblasti ministerstva vnitra a bylo esenciální ji restrukturalizovat (Portál Europa 2006). Bylo poukázáno na neefektivní provádění vízové politiky, justice a také na nutnost rozšíření a zlepšení pracovních podmínek zejména na ministerstvu vnitra.

V roce 2000 byla oficiálně kapitola otevřena (Portál Euractiv 2000). Od předchozího roku byl sice zaznamenán pokrok, nicméně některé části vstupní kapitoly zůstaly beze změny. Legislativní pokrok nastal v oblasti vízové politiky, azylové politiky a v boji proti praní špinavých peněz. Nepodařilo se přijmout legislativu vztahující se k oblastem jako je postavení cizinců, státní hranice, organizace policie, statut policistů a také v oblasti ochrany dat. Rumunsku se v roce 2000 podařilo započít reformu pohraniční policie, ale v pomalém tempu, kvůli nedostatečné modernizaci správy ministerstva vnitra. V roce 1999 byl mezi krátkodobé cíle zařazen problém ochrany dat, avšak v roce 2000 nedošlo v této oblasti k žádnému pokroku. Cizinecká policie se v Rumunsku v roce 2000 řídila zákonem z roku 1969, který nebyl nijak znovelizován. Ve vízové politice došlo ke změně vydávání víz. Omezena byla víza pro občany bývalých sovětských republik. Výjimka byla udělena Moldavsku. V části vstupní kapitoly, která se zabývá pohraniční policií, byla přijata nová organizační struktura. Pohraniční oddíly byly rozděleny do více menších skupin. Nicméně nebyla přijata celková revize zákona o fungování a organizaci pohraniční policie. Migrační část vstupní kapitoly prodělala změny v readmisní politice. Byly uzavřeny další dvě dohody jedna s Irskou republikou a druhá s Bulharskem. Dále bylo potřeba uskutečnit celkovou reformu hraničních kontrol, legislativy zabývající se právem azylu a legislativy pokrývající oblast imigrantů a jejich práv (Silași 2008). Policejní spolupráce zůstala v roce 2000 beze změny. Pokud jde o boj proti korupci a podvodům, byl zde dosažen určitý pokrok přijetím legislativy, která upravila podmínky předcházení a trestání korupce. Jiná krátkodobá priorita z této oblasti nebyla splněna. Rumunsku se nepodařilo zřídit Nezávislý proti-korupční úřad, neratifikovalo úmluvy o praní výnosů z trestné

činnosti, ani Evropskou trestněprávní úmluvu o korupci. Právě nedůsledný boj proti korupci byl jedním u největších přetrvávajících problémů (Portál The Economist 2011). Žádný posun při sbližování evropských předpisů v oblasti policejní a soudní spolupráce nebyl zaznamenán. Dále byly zjištěny nedostatky při sbližování *acquis* v kontrolách na hranicích (Portál Crib.mae 2000).

Následující rok nebyl Evropskou Komisí zjištěn žádný posun v oblasti schvalování příslušné legislativy v oblasti ochrany osobních dat. V dubnu roku 2001 byl přijat nový zákon o pobytu cizinců, přísné podmínky byly uvaleny na občany 86 zemí s vysokým procentem migrace. Pro tyto občany byla víza vydávána pouze ve zvláštních případech, a to přímo na hraničních přechodech. Pro moldavské občany byla zavedena pasová povinnost s platností od 1. července 2001. Ministerstvo vnitra zavedlo v tomto roce standardní formulář žádosti o víza v Schengenského prostoru. Významný pokrok byl Rumunskem dosažen při sbližování *acquis* v oblasti vnějšího hraničního zabezpečení. Byla přijata dvě pohotovostní nařízení, jedno obsahovalo obecná ustanovení o hraničním režimu a druhé se týkalo změn ve fungování pohraniční policie. Nařízení také obsahovalo nové postupy pro policejní hraniční spolupráci a upravovalo pravomoci pohraničních policistů. V únoru 2001 byl podepsán nový protokol o spolupráci pohraniční policie a Národního úřadu pro uprchlíky za účelem provádění společných kontrol na letištích. Kontrolováni byli primárně cestující z vysoce rizikových destinací migrace. V květnu byl v důsledku zlepšení letištních kontrol přijat protokol, upravující podmínky vzdělávacích programů pro zaměstnance letišť pro lepší odhalování falešných či pozměněných dokladů. V oblasti policejní spolupráce bylo dosaženo zlepšení organizační struktury, Ředitelství pro odhalování organizovaného zločinu bylo transformováno na Ředitelství pro boj s organizovaným zločinem a boj proti drogám. V březnu 2001 byla založena Protidrogová jednotka, která spadala přímo pod Generální policejní inspekci. Staré právní předpisy o praní peněz byly aktualizovány, stejně tak byl novelizován trestní zákoník a trestní zákony. Pracovníci Úřadu pro prevenci a boje proti praní špinavých peněz byli proškoleni v souvislosti s nově přijatou evropskou legislativou. Národní úřad pro prevenci a boj proti praní špinavých peněz přijal v roce 2001 130 zpráv, vyšetřování bylo zahájeno v 87 z nich, 3 případy byly zaslány přímo k soudu. I přes dobrou funkčnost Národního úřadu pro prevenci a boj proti praní špinavých peněz, nevedlo trestní vyšetřování a soudní řízení v procesech s obviněnými z praní špinavých peněz k žádnému odsouzení. Soudní spolupráce

nedoznala změny ani v tomto roce, ministerským nařízením byl pouze stanoven rámec pro funkčnost soudcovské sítě v oblasti mezinárodní justiční pomoci (Portál Crib.mae 2001).

Zpráva z října 2002 uvedla, že Rumunsko dosáhlo pokroku ve všech oblastech justice a vnitřních záležitostí. Byly zde i výjimky, těmi byly oblasti přistěhovalectví a drogová problematika. Stále slabou zůstávala kapacitní realizace (Portál Europa 2006). Rumunsku se také podařilo přijmout několik právních předpisů o ochraně osobních dat. V únoru byly ratifikovány: Úmluva Rady Evropy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních údajů a jeho Dodatkový protokol. Vízovou politiku se Rumunsku podařilo značně sjednotit s politikou EU. V důsledku tohoto pokroku mohlo Rumunsko od ledna 2002 využívat bez-vízový systém se všemi členskými zeměmi Schengenu. Souladu Rumunsko nedosáhlo v přípravě seznamu zemí, kterých státní příslušníci nebudou potřebovat víza pro vstup do EU. V průběhu roku nabyl účinnosti zákon rušící vízovou povinnost s Lotyšskem, Lichtenštejnskem, Maltou a Venezuelou. Vízová povinnost byla zavedena pro státní příslušníky Bývalé jugoslávské republiky Makedonie. Zároveň byla v tomto roce zrušena možnost vydávání víz na rumunských hraničních přechodech. Co se týče vnějších hranic a Schengenského prostoru, Rumunsko představilo Schengenský akční plán v prosinci 2001, který má být aktualizován na ročním základě. Rumunsko nadále pokračovalo v decentralizaci a také v organizačních změnách u pohraniční policie. Také pokračoval proces profesionalizace pohraničních složek, vojenští příslušníci byli vyměněni za profesionální pracovníky. K roku 2002 byl celkový počet pracovních míst u pohraniční policie vypočítán na přibližně 19 100, z čehož bylo obsazeno pouze 15 400. Postupná výměna starého typu pasů za nové typy s dalšími bezpečnostními prvky byla zahájena v lednu 2002 a staré pasy jsou nahrazeny po skončení jejich platnosti. V oblasti migrace byl dosažený pokrok hodnocen jako značně omezený. Byly ratifikovány další readmisní dohody s Albánií, Rakouskem, Chorvatskem, Maďarskem, Moldavskou republikou a Švédskem. Ředitelství cizinecké služby a migrace, která je centrálním koordinačním tělesem, uzavřelo protokoly spolupráce s Generálním ředitelstvím pro boj proti organizovanému zločinu a drogám, s cílem bránit návratu ilegálních cizinců do země původu nebo země odeslání. V červnu 2002 uzavřela vláda dohodu s Mezinárodní organizací pro migraci o spolupráci v oblasti dobrovolné humanitární asistované repatriace. V oblasti policejní spolupráce

a boje proti organizované trestní činnosti byl přijat nový zákon o Organizaci a fungování policistů. V červenci 2002 Rumunsko a Bulharsko podepsaly protokol, jehož cílem je efektivnější boj proti přes-hraničnímu organizovanému zločinu. Další mezinárodní dohody byly uzavřeny s Českou republikou, Arménií a Albánií. Ve snaze bojovat proti obchodu s lidmi, byly v květnu 2002 přijaty právní předpisy stanovující sankce za spáchané činy rumunských občanů žijících v zahraničí, nebo osob bez státní příslušnosti registrovaných v Rumunsku. V červenci 2002 byl na popud Evropského parlamentu založen Národní proti-korupční úřad, založením úřadu byl transformován boj proti korupci. Úřad byl rozdělen na krajské pobočky. Pokroku dosáhlo Rumunsko v soudní spolupráci v trestních a občanských věcech. Proběhla ratifikace Opčního protokolu OSN o právech dítěte, dětské prostituce a dětské pornografie. Boj proti sexuálnímu zneužívání dětí byl částečně realizován přes přijetí nového zákona proti obchodování s lidmi. Rumunsko rovněž přijalo vnitrostátní legislativy Evropské úmluvy O vzájemné pomoci v trestních věcech (včetně jejího prvního dodatkového protokolu) a ratifikovalo dodatkový protokol k Evropské úmluvě o převodu odsouzených v zahraničí, v prosinci 2001 (Portál Crib.mae 2002).

Komise vydala v roce 2004 podrobnou zprávu, ve které chválí Rumunsko za dosažený legislativní a organizační pokrok a sblížení s evropským *acquis*. Největšího pokroku bylo dosaženo v oblasti soudní spolupráce v občanských a trestních věcech, dále v azylové a přistěhovalecké politice. Nicméně stále zůstávala práce na soudní harmonizaci, boji proti korupci a formám organizovanému zločinu (Portál Evropa 2006). V oblasti vízové politiky Rumunsko zavedlo vízovou povinnost pro čtyři země na černém seznamu EU: Rusko, Turecko, Ukrajinu, Srbsko a Černou Horu. Byla zrušena vízová povinnost pro čtyři země z bílého seznamu EU, konkrétně pro Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Estonsko a Litvu. Co se týče vnějších hranic Schengenu, byla schválena pohraniční bezpečnostní strategie v prosinci 2003 na období 2004 - 2006 společně s logistickou strategií. Navíc byl v červenci 2004 přijat Schengenský akční plán. V listopadu 2003 byla sjednána smlouva s Maďarskem o zřízení nových hraničních přechodů. Pohraniční policii bylo předáno moderní vybavení, jako např. sledovací vozidla s termo-kamerami, kvůli zvýšení efektivity kontrol na hraničních přechodech. Pokrok byl zjištěn i při navyšování stavu profesionálních pracovníků na kontrolu hranic. V oblasti policejní spolupráce a boje proti organizované trestné činnosti, v říjnu 2003 byl změněn zákon o stavu policistů,

takže stávající policisté usilující o povýšení na vedoucí funkce musí absolvovat školení a také podrobné disciplinární řízení. Pokud jde o boj proti terorismu, bylo v únoru 2004 otevřeno nové ústředí Střediska pro boj proti terorismu. Zároveň byla pro veřejnost vytvořena národní horká linka, která by měla zabezpečovat informace, které jsou využitelné pro boj proti terorismu. Duben 2004 přinesl významnou změnu v legislativě týkající se boje proti korupci a podvodům. Byly přijaty etické kodexy pro policisty. Nový trestní zákoník byl přijat v červnu 2004, který má zavést obecnou představu o odpovědnosti a postihu pro právnické osoby, v platnost vstoupí v červenci 2005. Rumunsko také pokračuje ve sbližování své legislativy s evropskou v problematice padělání peněz. Byl přijat zákon stanovující trestní odpovědnost pro právnické osoby páchající trestný čin padělání peněz. Za účelem zlepšení situace padělání peněz byl založen nový Národní centrální úřad pro boj proti padělání peněz. Pokrok byl zaznamenán i v oblasti spolupráce v trestně a občanskoprávních věcech. Bylo přijato nařízení o mezinárodní právní pomoci v těchto věcech. V červenci 2004 byl přijat zákon o Mezinárodní soudní spolupráci v trestních věcech. Nebyl zaznamenán žádný v oblasti vývoje prostředků pro dodržování lidských práv.

Na podzim roku 2005 byla vydána sumarizační zpráva Komise, kde byly uvedeny veškeré změny, kterých Rumunsko dosáhlo, avšak objevily se zde i přetrvávající nedostatky. Rumunsko by mělo bez problémů přijmout veškeré společné *acquis* a veškeré požadavky, které vyplývají z přístupových jednání. Komise shledala jako nutné dále pokračovat v boji proti korupci, navyšování administrativních kapacit v oblasti vnitřních záležitostí a hraničních kontrol (Portál Crib.mae 2004).

3. 1. 6. 1 Hodnocení vstupní kapitoly týkající se oblasti spravedlnosti, bezpečnosti a svobody

Ochrana osobních údajů byla posílena přijetím právních předpisů v roce 2001. V roce 2002 byla ratifikována Úmluva Rady Evropy o ochraně osob s důrazem na automatizované zpracování osobních dat. Dodatečný protokol k Úmluvě byl přijat v červenci 2005. Dále byl v tomto roce zřízen Národní orgán pro dozor nad

zpracováním osobních údajů, což je nezávislý orgán oddělený od úřadu Veřejného ochránce práv.

Vízová politika zaznamenala značný pokrok. V roce 2001 Rumunsko zavedlo ustanovení o vízech, které novelizovalo zákon o cizincích. V současné době lze získat rumunské vízum pouze na rumunském konzulátu nebo velvyslanectví a na hranicích jsou vydávány pouze ve velmi výjimečných případech (Portál Europa 2006). Ředitelství cizinecké policie provádí další kontroly žádostí ze zemí s vysokým procentem migrace. Vízový systém začal být zabezpečován online a spojuje orgány odpovědné za cizince s diplomatickými misemi v Egyptě, Rusku, Srbsku a Černé Hoře, Turecku a na Ukrajině. Druhá fáze procesu začala v roce 2005 se záměrem připojit zbývající konzuláty do konce roku 2006. Rumunsko z velké části sjednotilo svou vízovou politiku s politikou EU, v důsledku toho těží z bezvízového režimu se všemi členskými státy Schengenského prostoru od ledna 2002 (Portál Europa 2006). Schengenského programu se Rumunsko účastní omezeně. Rumunští občané se bez víza stále nedostanou např. do VB, která zavedla vízovou povinnost jak pro Rumuny, tak i pro Bulhary (Drew – Sriskandarajah 2006).

Od ledna 2003 Rumunsko zavedlo vízovou povinnost pro státní příslušníky Bývalé jugoslávské republiky Makedonie (Portál Euractiv 2009). Dvoustranné dohody se Singapurem na odstranění vízové povinnosti vstoupily v platnost v únoru 2003, a podobné dohody byly uzavřeny i s Estonskem, Lichtenštejnskem, Litvou a se Švýcarskem. V roce 2004 byl zaveden systém žádostí o víza pro čtyři země, které jsou na černém seznamu EU (Rusko, Srbsko a Černá Hora, Turecko a Ukrajina). V červnu 2002 Rumunsko přijalo právní předpis pro vydávání nových identit a státních hraničních přechodových dokumentů pro státní příslušníky třetích zemí.

Značného pokroku dosáhlo Rumunsko v oblasti vnějších hraničních kontrol. V červnu 2001 byly přijaty dva pohotovostní předpisy. První platí na rumunských hranicích, druhý platí pro pohraniční policii. Je zaměřen na její fungování a organizaci. Pokud se autorka zaměří na administrativní hierarchii zjišťuje, že byla zjednodušena. Byla přijata důležitá opatření pro boj proti korupci v policejních sborech (Portál Europa 2006). Právní předpisy vztahující se k oblasti hranic, fungování a organizaci pohraničních kontrol byly přijaty v roce 2002. Pokračoval proces profesionalizace pohraniční policie. Stávající vojenští příslušníci byli nahrazeni profesionálním personálem.

Co se týká sblížení předpisů Schengenského prostoru a Rumunska, byl zde zaznamenán velký pokrok. Byla zavedena většina nutných předpisů, dále byl přijat Schengenský akční plán a Strategie pro bezpečnost hranic (Portál Evropa 2006). Nicméně, Komise vyzvala Rumunsko k urychlení příprav na budoucí účast v Schengenském informačním systému (SIS II) a vízovém informačním systému (VIS). Zpráva z roku 2005 vyzývá k posílení dozorcích kapacit podél pobřeží Černého moře a Dunaje, vzhledem k tomu, že Dunaj je mezinárodní vodní cestou.

V oblasti imigrační politiky splňuje Rumunsko přístupové požadavky a plně přijalo *acquis* (Baldwin-Edwards 2005). V roce 2002 byl přijat cizinecký zákon, který obsahuje ustanovení a pravidla pro vstup a pobyt cizinců na území Rumunska. V dubnu 2004 Rumunsko přijalo novou Migrační strategii. Ta byla úspěšně plněna a v roce 2005 byl schválen Plán pro boj proti nedovolenému přistěhovaectví a bylo vytvořeno nové přijímací středisko pro uprchlíky. Osoby, jimž je Rumunskem udělen status uprchlíka, dostanou od státu finanční pomoc zhruba na 9 měsíců. Od roku 2003, kdy byl přijat nový zákoník práce, mají cizinci se statutem uprchlíka možnost najít si stabilní zaměstnání. V dubnu 2004 se rumunská administrativa více zaměřila na lepší implementaci předpisů týkajících se uprchlíků a také proběhlo sblížení s Ženevskou konvencí z roku 1951, která problematiku uprchlíků zastřešuje. Byla zvýšena administrativní kapacita rumunského azylového systému. V roce 2005 byl v Rumunsku přijat prováděcí plán pro systém EURODAC.²³ Nadále je potřeba vyvíjet v této oblasti úsilí a lepší implementaci. Dále bylo Rumunsko přidáno do systému AFIS.²⁴ I zde byla zjištěna nutnost průběžného upgradu.

V oblasti boje proti podvodům a korupci byla schválena potřebná legislativa v roce 2002 a také bylo vytvořeno Národní proti-korupční státní zastupitelství. To začalo fungovat v září stejného roku. Rumunsko ratifikovalo veškerou nutnou legislativu k problematice praní peněz a korupce. Mj. Úmluvy Rady Evropy o občanském a trestním právu a Úmluvu o korupci. V roce 2002 byl přijat Plán pro boj proti korupci. Rumunsku bylo doporučeno posílit boj proti padělání peněz a také byl přijat nový zákon o trestní odpovědnosti právnických osob. Pojem odpovědnost právnické osoby byl zaveden v roce 2005. V červnu téhož roku Rumunsko rovněž přijalo zákon o trestní odpovědnosti právnických osob pro trestný čin padělání

---

²³ EURODAC lze zjednodušeně popsat jako elektronickou databázi otisků prstů např. žadatelů o azyl (více na: <http://www.mvcr.cz/clanek/eurodac.aspx>).

²⁴ AFIS - automated fingerprint identification system

peněz. Rumunsko však ještě musí sjednotit svůj zákon s Úmluvou o ochraně finančních zájmů Evropských společenství z roku 1995 (Portál Evropa 2006).

Rumunsku se podařilo ratifikovat většinu mezinárodních smluv o soudní spolupráci.²⁵ V oblasti soudní spolupráce v občanských věcech Rumunsko přijalo nutnou legislativu v květnu 2003. Tato legislativa zahrnuje mezinárodní právní pomoc, uznávání a výkon soudních rozhodnutí v členských zemích EU. Pokud jde o soudní spolupráci v trestních věcech, Rumunsko přijalo vnitrostátní legislativu Evropské úmluvy o vzájemné pomoci v trestních věcech. V prosinci 2001 Rumunsko ratifikovalo dodatečný protokol k Evropské úmluvě k převodu odsouzených do zahraničí. V červenci 2004 byl přijat zákon o Mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech. Nová právní úprava zaručuje osobní a institucionální nezávislost soudních úředníků a zdůrazňuje individuální a manažerské zodpovědnosti a odpovědnosti. Došlo k určitému pokroku, jako je úplné zavedení systému pro náhodné přidělování případů soudcům, ale stále ještě existují některé dlouhé prodlevy při získávání soudních rozhodnutí v důsledku především velkých magistrátních zatížení (Portál Evropa 2006). K roku 2006 Rumunsko ratifikovalo všechny právní nástroje týkající se lidských práv, s výjimkou protokolu 12 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, které se zabývají obecným zákazem diskriminace. Nicméně i přes uzavření této kapitoly, Komise nadále pokračuje ve sledování dalšího vývoje a rumunského pokroku zejména v otázce boje proti korupci.

Pro autorku znamenala tato vstupní kapitola největší část bakalářské práce. Jedním z důvodů byla prvotní situace v rumunské justici a policii. Kapitola o justici, svobodě a bezpečnosti byla bedlivě sledována i některými členskými zeměmi (Francie, Nizozemí a Finsko). Hlavním důvodem byl strach z nelegálních imigrantů. Potíž totiž byla ve velmi špatném hraničním zabezpečení. Rumunské hranice oplývaly v 90. letech vlastnostmi jako byla vysoká propustnost, špatné zabezpečení hranic a trvalým nízkým počtem hraničních pracovníků. Hlavními problémy kapitoly byly: nedostatečná ochrana osobních údajů, policejní a soudní spolupráce, hraniční ochrana a korupce. Pokud se autorka vrátí k ochraně osobních údajů tak zjišťuje nedostatečné harmonizování legislativy. Tato oblast byla včleněna mezi krátkodobé priority již v roce 1998, avšak až do roku 2002 nebyla oblast ochrany dat vůbec novelizována či zkoumána. Hraniční ochrana byla Rumunskem řešena již od

---

²⁵ 1970 Haagská úmluva o provádění důkazů v cizině.

1980 Haagská úmluva o mezinárodním přístupu k soudům.

poloviny 90. let. Země se snažila navyšovat správní kapacity a také transformovat organizaci a struktury pracovníků hlídajících hraniční přechody. Profesionální vojáci byly vyměněni za pracovníky vycvičené právě v této oblasti. Problémem do současné doby zůstává nenaplnění plného počtu potřebných pracovníků (přesná čísla autorka uvádí výše v analýze). Oblast justice se vyznačuje pomalou rychlostí řešení soudních sporů a navíc vyvstává otázka obměny soudců po pádu komunistického režimu. Je otázkou jaké procento soudců bylo po pádu režimu obměněno a kolik jich zůstává na bývalých funkcích. Právě nedostatečná obměna soudců justičnímu systému na důvěryhodnosti právě nepřidává. Kladně autorka hodnotí rumunskou snahu o kompletní přestavbu policejní organizace a struktur. Velké okrsky byly rozděleny do menších a tím se zaručila větší kontrola policejních úředníků. Velkým problémem, a to až do dnešního dne, zůstává korupce. Rumunsko se dlouhodobě pyšní umístěním na prvních příčkách zemí s nejvyšší mírou korupce. Autorka jako problém hodnotí také prolínání byznysu a vysoké politiky. Pokud se autorka zaměří na celkový proces přijímání evropských předpisů, hodnotí ho jako problematický, zdoluhavý a v některých částech jako nedokončený. Úspěšně proběhla reforma vydávání víz. Rumunsko přešlo k standardním procedurám a formulářům společným pro všechny země Schengenského prostoru. Zemi se také podařilo uzavřít readmisní dohody, kterých důležitost je vysvětlena výše v textu. Velmi pozitivně autorka hodnotí rumunskou snahu školit zaměstnance bezpečnostních složek v odhalování falešných cestovních dokladů. Na závěr svého hodnocení autorka musí konstatovat, že kapitola spravedlnosti, svobody a bezpečnosti činila Rumunsku velké obtíže. Přijímání nutné legislativy ve většině případů nedoprovázela podpůrná sekundární legislativa a procento korupce se Rumunsku příliš snížit nepodařilo. Pokud jde o hraniční část kapitoly, lze vysledovat důsledky nekompletního splnění podmínek do dnešního dne. Rumunsko se stále nestalo plným členem Schengenského prostoru bez-vízového styku. Důvody autorka shrnula výše. Zajímavé je všimnout si různých objemů nově přijaté legislativy. V této kapitole je zcela jistě, z výše analyzovaných, objem nové legislativy největší. Nejmenší nároky na administrativu a správní kapacity vykazuje kapitola o vědě a technologickém vývoji. Navíc *acquis* v této kapitole téměř neexistuje. Celkově lze vynést závěr: Rumunsko má, i přes dosažené reformy a úspěchy, před sebou ještě dlouhou cestu k plnému využívání výhod členství a zapojení se do politik jak EU, tak Schengenského prostoru.

3. 2. Schengenský prostor a Rumunsko

„Schengenský prostor²⁶ a spolupráce jsou založeny na Schengenské dohodě z roku 1985. Schengenský prostor představuje území, na němž je zaručena volnost pohybu osob. Země, které dohodu podepsaly, zrušily všechny vnitřní hranice a používají společné vnější hranice. Zde se používají společná pravidla a postupy vzhledem k vízům pro krátkodobé pobyty, žádosti o azyl a ochranu hranic. Zároveň byla posílena spolupráce a koordinace mezi policejními službami a soudními orgány pro zajištění bezpečnosti v rámci schengenského prostoru. Schengenská spolupráce byla začleněna do právního rámce Evropské unie (EU) na základě Amsterodamské smlouvy z roku 1997. Nicméně ne všechny země spolupracující v Schengenu jsou součástí schengenského prostoru. Důvodem je to, že si nepřejí zrušit ochranu hranic nebo ještě nesplňují požadované podmínky pro uplatňování schengenského acquis.“ (Portál Europa 2009)

I přes splnění technických požadavků (Portál Europarl 2011), Rumunsku stále brání v plném zapojení se do Schengenského prostoru několik problémů a nedostatků. Mj. je to nedostatečný pokrok v boji proti organizovanému zločinu, v boji proti korupci a v oblasti praní špinavých peněz. Dlouhodobě, z členských zemí, je proti dalšímu rozšiřování Schengenského prostoru Nizozemí a Finsko. Nizozemí proti rumunskému vstupu do Schengenského prostoru protestuje zejména kvůli možnému zvýšení nelegální imigrace. Nizozemské obavy podporuje nedostatečné zabezpečení hraničních přechodů, malá administrativní kapacita, dále nedostatečný počet hraničních pracovníků a také nevyjasněná hraniční situace s Moldavskem.

V současné době byl zaznamenán pokrok v boji proti organizovanému zločinu a korupci. Nicméně pro Nizozemí jsou tyto změny stále nedostatečné, Finsko již své veto v procesu rozšiřování Schengenského prostoru stáhlo. Podle posledních zjištění prodělalo Rumunsko větší změny než Bulharsko, avšak nedostatky podle Nizozemí stále přetrvávají a dokud je Rumunsko nevyřeší, bude na vstup do bezvízového prostoru nadále čekat (Vogel 2012).

---

²⁶ Viz. Příloha č. 2.

Závěr

Tato bakalářská práce analyzovala šest vybraných vstupních kapitol. Byly to kapitoly týkající se oblastí: Zemědělství a rybolovu, Životního prostředí, Energetiky, Vědy a technologického vývoje, Sociální politiky a Spravedlnosti, bezpečnosti a svobody. Ve všech výše vyjmenovaných kapitolách se předpokládal proces jejich plnění a schvalování zdlouhavější a obtížnější než u ostatních vstupních kapitol.

Hlavním cílem práce bylo zjistit uzavření, které vstupní kapitoly, z vybraných a následně zkoumaných, činilo Rumunsku největší problémy. Autorka v této souvislosti zkoumala pokrok dosažený od roku 1997 do roku 2005, kdy byly vydány shrnující zprávy o každé vstupní kapitole Evropskou Komisí. Evropská Komise je hlavní institucí EU, která proces rozšiřování Unie zastřešuje a řídí.

Současně s vytýčenými cíli práce, byla autorkou v úvodu práce stanovena hypotéza, jejíž ověřování či vyvrácení mělo napomoci naplnit cíle bakalářské práce. Autorka zkoumala hypotézu:

Počáteční ekonomická, hospodářská a politická situace v Rumunsku byla příčinou ztíženého a zdlouhavého plnění předstupních požadavků, které jsou EU na kandidátské země kladeny.

První část práce byla zaměřena na teoretická fakta, na jejichž základě byla stanovena hypotéza. Teoretická část práce byla rozdělena na dvě části. Ta první utvořila jistý základ a pozadí pro následnou analýzu, která je obsažena ve druhé části bakalářské práce. Hypotéza je založena na „startovací“ pozici Rumunska. V první části bakalářské práce autorka uvádí nejenom hospodářskou, ale i politickou a ekonomickou situaci v Rumunsku po pádu režimu Nicolaea Ceausecu, který byl vůdcem země až do prosince roku 1989, kdy byl společně se svou manželkou popraven. Přejít Rumunska k demokratickému režimu a postupné začleňování země do mezinárodních organizací byl touto počáteční situací silně ovlivněn. Problémy, ve kterých se Rumunsko po roce 1989 nacházelo, jej stavělo do historicky

nejhorší startovací pozice pro vstup do EU. Jedinou zemí, která měla podobnou počáteční pozici, bylo Bulharsko.

Počáteční situace v zemědělském sektoru indikovala možné budoucí problémy při procesu modernizace a restrukturalizace. Nicméně největší problémy ve svých demokratických začátcích Rumunsko vykazovalo v oblastech týkajících se spravedlnosti, vnitřních záležitostí, hraničního zabezpečení. Rumunsko také bojovalo s vysokou mírou korupce a praním špinavých peněz na svém území.

Druhá polovina teoretické části práce pojednávala o podmínkách pro vstup do EU. Současné vstupní podmínky byly nastaveny na summitu EU v Kodani, a právě podle tohoto města získaly vstupní podmínky svůj název. Podnětem pro změnu vstupních požadavků byly žádosti zemí z východní Evropy. Taktéž byl, v této části práce, popsán vývoj vztahů mezi EU a Rumunskem. EU a Rumunsko pojí obchodní vztahy již od 70. let, kdy byl na podnět OSN vytvořen Systém všeobecných hospodářských/celních preferencí. EU se do něj zapojila a výsledkem bylo vytvoření bilaterálních smluv mj. i s Rumunskem.

Na základě cílů vytýčených v úvodu práce byly v druhé části textu analyzovány vybrané vstupní kapitoly. Tento rozbor proběhl za pomoci prvků kvalitativní analýzy. Sledovány byly zejména pokroky dosažené v každém roce od roku 1997 a to v každé jedné zkoumané vstupní kapitole. Autorka postupovala nejprve přes výčet pokroků, úspěchů a neúspěchů dosažených ve vstupních kapitolách až k celkovému shrnutí dosažených reforem, podepsaných a ratifikovaných smluv.

Podle výsledků analýzy mohla autorka pouze částečně potvrdit svou hypotézu. Bylo prokázáno, že počáteční situace Rumunska, hospodářská, ekonomická a politická, způsobila pomalé, obtížné a problémové plnění a uzavírání výše analyzovaných vstupních kapitol. Nedostatek administrativních kapacit, dlouhá absence demokratických principů a demokratických institucí způsobily problematické plnění vstupních požadavků, které jsou obecně na kandidátské země kladeny. Samotný dočasný nedemokratický režim by problém při zpětném začleňování do demokratické části Evropy neznamenal. U Rumunska se ale spojilo

několik negativních efektů v jeden nepříznivý celek. Zemědělství bylo zastaralé, nemoderní, roztržité a neefektivní, demokratické instituce byly oslabeny či vůbec celkově absentovaly. Nejvíce negativně ale byla ovlivněna oblast spravedlnosti, bezpečnosti a svobody. Poukazováno bylo zejména na vysoké procento prolínání vyšší politiky s byznysem, vysokou míru korupce a také na špatně řešené zabezpečení hranic na východě země. Avšak samotná špatná počáteční situace v Rumunsku po převratu v roce 1989 nebyla jednou příčinou zdlouhavějšího procesu sbližování *acquis* a vstupu do EU. Za další příčinu lze považovat vládu premiéra Iona Iliescu. Jeho vláda otálela se zahájením nutných reforem a započala pouze změny nezbytně nutné pro fungování země. Až nová vláda v roce 1996 začala s reformami, které Rumunsko do EU dovedly. Jako byla reforma policie, transformace pohraničních kontrol či větší státní dotace do zemědělského sektoru.

V poslední části analýzy, autorka nastiňuje problematiku a nedostatky nutné k odstranění pro plné využití zapojení se do Schengenského programu. Do současné doby totiž Rumunsko v tomto programu absentuje a jeho vstup do bez-vízové oblasti je v současnosti blokován jinou členskou zemí EU – Nizozemím. V minulosti byl vstup do Schengenu blokován také Finskem a Francií, tyto země ale své veto již stáhly. V současnosti na bez-vízové oblasti participuje 25 zemí včetně České republiky.

Pokud tedy autorka shrne veškeré výsledky své analýzy, je možné zodpovědět otázky položené v úvodu bakalářské práce. Jednání a plnění vstupních kapitol byla obtížná v oblastech, které byly spojeny s oblastmi zemědělství, spravedlnosti a životního prostředí. Za příčinu tohoto problému lze považovat nepříznivou počáteční situaci, ale také situaci v 90. letech, kdy nutné reformy začaly být uskutečňovány až po roce 1997, po výměně vlády. Nejvíce zřejmé zkoumané příčiny byly nalezeny v poslední analyzované kapitole, tedy v kapitole Spravedlnost, svoboda a bezpečnost.

Hlavní předností této bakalářské práce je její unikátnost. Vědecky je dostatečně probádána celá oblast před-vstupní finanční pomoci, proces vyjednávání a v několika posledních letech byly zveřejněny i práce, které zkoumají dopad členství v EU na Rumunsko a rumunské instituce. Svým úzkým zaměřením, tedy analýzou vybraných vstupních kapitol, je tato práce velmi užitečná.

Tento text přináší nový pohled na vstupní vyjednávání a proces rozšiřování samotný. Mezi hlavní omezení bakalářské práce patří fakt, že Rumunsko nepatří mezi vyhledávaná témata k analýze a zkoumání. Autorka tedy „zápolila“ s nedostatkem aktuálních knižních zdrojů. Výhodou a zároveň nevýhodou může být velmi úzké zaměření práce. Práce se nezabývá prvotními jednáními mezi EU a Rumunskem. Nezabývá se ani tím, co následovalo po rumunském vstupu do EU. Navíc povolený rozsah práce autorce neumožnil analýzu všech 35 vstupních kapitol, a proto si autorka vybrala ke své analýze pouze zlomek vstupních kapitol.

Tato část vstupních procesů tedy může být užitečným námětem pro další analýzu. Vstupní kapitoly poskytují určitou možnost z hlediska komparace. Bylo by zajisté zajímavé sledovat a následně analyzovat proces jednání a uzavírání vstupních kapitol, v komparaci dvou zemí s podobnými počátečními podmínkami. V tomto případě je možné provést komparaci mezi Bulharskem a Rumunskem.

Zdroje

KNIHY

Csáki, C. – Lerman, Z. (2000): *Structural Change in the Farming Sectors in Central and Eastern Europe*. Washington: World Bank Publications.

Emerson, M. – Aydin, S. (2005): *Democratisation in the European Neighbourhood*. Brusel: CEPS.

Fiala, P. – Pitrová, M. (2009): *Evropská Unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

Fiala, P. – Pitrová, M. (2002): *Rozšiřování ES/EU*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

Hobza, A. (2009): *Evropská Unie a hospodářské reformy*. Praha: C. H. Beck.

International Conference (1998): *The role of CEFTA in the proces of EU*. Praha

Krüger, Ch. – Carius, A. (2001): *Environmental Policy and Law in Romania: Towards EU Accession*. Berlín: Centre for International and European Environmental Reasearch.

Kunešová, H. – Cihelková, E. (2006): *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. Praha: C. H. Beck.

Phinnemore, D. (2006): *The EU and Romania: Accesion and beyond*. Londýn: Federal trust for education and research.

Schimmelfennig, F. - Sedelmeier, U. (2005): *The Europeanization Of Central And Eastern Europe*. Ithaca: Cornell University Press.

Silași, G. (2008): *Migration, Mobility and Human Rights at the Eastern Border of the European Union*. Timișoara: Ovidiu Laurian SIMINA.

Štrach, P. (2009): *Mezinárodní management*. Praha: Grada publishing a.s.

Tejchman, M. (1997): *Dějiny Rumunska*. Praha: Karolinum.

INTERNET

Vědecké práce

Baldwin-Edwards, M. (2005): *Migration policies for a Romania within the European Union: Navigating between Scylla and Charybdis*. Atény: Panteon University (http://aei.pitt.edu/5283/1/MMO_WP7.pdf). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Carlin, W. – Estrin, S. – Schaffer, M. (1999): *Measuring progress in transition and towards EU accession: A comparison of manufacturing firms in Poland, Romania and Spain*, Londýn: CERT. (<http://wdi.umich.edu/files/publications/workingpapers/wp224.pdf>). Ověřeno ke dni 16. 4. 2012.

Constantin, D. L. – Goschin, Z. – Danciu, A. R. (2010): *The Romanian Economy from Transition to Crisis. Retrospects and Prospects*, Bukurešť: Academy of Economic Studies Bucharest (<http://www.wbiconpro.com/224-Aniela.pdf>). Ověřeno ke dni 16. 4. 2012.

Daianu, D. – Voinea, L. – Pauna, B. – Stanculescu, M. – Mihaescu, F. (2001): *Winners and losers in the proces sof european integration. A look at Romania*, CERPE (http://pdc.ceu.hu/archive/00002163/01/winners_and_losers.pdf). Ověřeno ke dni 16. 4. 2012.

Drew, C. – Sriskandarajah, D. (2006): *EU Enlargement: Bulgaria and Romania – migration implications for the UK*, Londýn: Institute for public policy research (http://www.ippr.org/ecomms/files/eu_enlargement_factfile.pdf). Ověřeno ke dni 16. 4. 2012.

Grzymała-Busse, A. – Innes, A. (2003): *Great Expectations: The EU and Domestic Political Competition in East Central Europe*, American Council of Learned Societies (<http://www-personal.umich.edu/~abusse/EEPSEU.pdf>). Ověřeno ke dni 16. 4. 2012.

Încalțărău, C. – Maha, S. S. (2010): *Romania's EU accession impact on the development of romania economy*. Iași: Alexandru Ioan Cuza University of Iași. On-line text (http://www.cse.uaic.ro/WorkingPapers/articles/CESWP2010_I1_INC.pdf). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Jora, S. (2006): International organizations and democratization models. The case of EU accession of Romania, Kobe: CDAMS (<http://www.cdams.kobe-u.ac.jp/archive/dp06-10.pdf>). Ověřeno ke dni 16. 4. 2012.

Kopeček, V. (2011): *European Neighbourhood Policy: Does the tool work? Area study of the South Caucasian countries. Contemporary European Studies*. Roč. 6, č. 1, rok 2011.

(<http://www.ces.upol.cz/pic/item/pdf/61.pdf>). Ověřeno ke dni 16. 4. 2012.

Miller, L. (2002): *Romania's Way into the EU*. Vídeň: Universität Wien – European Studies Vienna (<http://www.iet.ntnu.no/~ralf/muller/pubs/romEU.pdf>). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Mungiu-Pippidi, A. (2009): *Romania: Outsmarting the EU's smart power*. Bukurešť: Romanian academic society.

(<http://www.sar.org.ro/amp/data/dox/academic/papers/Romania.%20Outsmarting%20the%20EU's%20Smart%20Power.pdf>). Ověřeno ke dni 16. 4. 2012.

Internetové odkazy

5. rozšíření EU 2004, 2012, on-line text (<http://www.euroskop.cz/698/sekce/5-rozsireni-eu-2004/>). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Abeceda fondů Evropské Unie 2007-2013, on-line text

(<http://www.euroskop.cz/gallery/8/2589-9154cd8399eab9d640d182d674da42b7.pdf>). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Agriculture and rural development, on-line text

(http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/ciolos/index_en.htm). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Asociační dohoda, 2009, on-line text

(<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/a/asociacni-dohoda/1000693/54981/>).

Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

AVAS, on-line text (<http://www.aneir-cpce.ro/chapter5/p1.htm>). ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Bulgaria and Romania ready to join Schengen area, says Parliament, 2011, on-line text

(<http://www.europarl.europa.eu/news/en/pressroom/content/20110608IPR20929/html/Bulgaria-and-Romania-ready-to-join-Schengen-area-says-Parliament>). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Byl schválen další soubor programů pro rozvoj venkova na období 2007 až 2013, 2008, on-line text

(http://ec.europa.eu/ceskarepublika/press/press_releases/0808272_cs.htm). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti k úmluvě o biologické rozmanitosti, on-line text

([http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/\\$file/Biologicka%20bezpecnost.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/301CBCE5F8364E9EC1257242002021D1/$file/Biologicka%20bezpecnost.pdf)). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Corruption in Romania, 2011, on-line text

(<http://www.economist.com/blogs/easternapproaches/2011/07/corruption-romania>). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Directorate-General for Agriculture and Rural Development, 2012, on-line text

(http://ec.europa.eu/dgs/agriculture/index_en.htm). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

EURODAC, 2009, on-line text (<http://www.mvcr.cz/clanek/eurodac.aspx>). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

European commission directorate-general for agriculture: *Agricultural Situation in the Candidate Countries*, 2002,

(<http://ec.europa.eu/agriculture/external/enlarge/publi/countryrep/romania.pdf>).

Ověřeno ke dni 16. 4. 2012.

Goldstone, A., J. (2002): *Roma rights, roma wrongs*. On-line text

(<http://www.foreignaffairs.com/articles/57821/james-a-goldston/roma-rights-roma-wrongs>). Ověřeno dne 10. 4. 2012.

Chorvatsko: 28 členský stát EU? 2011, on-line text

(<http://www.europarl.europa.eu/news/cs/pressroom/content/20110215IPR13736/html/Chorvatsko-28.-členský-stát-EU>). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Informace o Energetickém úřadu, 2012, on-line text (http://www.eru.cz/dias-read_article.php?articleId=52). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Jordan, M. J. (2011): *New Europe, new problems*. On-line text (http://www.foreignpolicy.com/articles/2011/03/09/new_europe_new_problems?page=full). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Key findings of the monitoring report on Romania's preparedness for EU accession, 2006, on-line text (<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/06/346&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=fr>). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Kinkel, K. (1997): *Threshold of the 21. century speech*. On-line text (<http://www.totalpolitics.com/speeches/countries/german-politics/34523/threshold-of-the-21st-century-speech.shtml>). Ověřeno ke dni 1. 4. 2012.

Klíčové závěry monitorovací zprávy o připravenosti Rumunska na přistoupení k EU, 2006, on-line text (http://ec.europa.eu/ceskarepublika/press/press_releases/060928_a_cs.htm). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Mandát a rámec, 2012, on-line text (http://ec.europa.eu/enlargement/the-policy/process-of-enlargement/mandate-and-framework_cs.htm). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Mirel, B. (2011): *Kam s jaderným odpadem?* Paříž: Le monde. (<http://www.presseurop.eu/cs/content/article/928771-kam-s-jadernym-odpadem>). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Návrh na zrušení víz pro západní Balkán prý poškozuje muslimy, 2009, on-line text (<http://www.euractiv.cz/vnejsi-vztahy/clanek/navrh-na-zruseni-viz-pro-zapadni-balkan-pry-poskozuje-muslimy-006265>). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Negotiations on free movement of persons, justice and home affairs, and budget start, 2010, on-line text (<http://www.euractiv.com/enlargement/negotiations-free-movement-persons-justice-home-affairs-budget-start/article-111033>). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Pohrdání zákazníkem brzdí postkomunistické energetické trhy, 2010, on-line text (<http://cfoworld.cz/trendy/pohrdani-zakaznikem-brzdi-postkomunisticke-energeticke-trhy-574>). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Přístupové kritériá, on-line text (http://www.europskaunia.sk/pristupove_kriteria). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Regular Report on Romania's Progress Towards Accession, on-line text, (<http://crib.mae.ro/index.php?lang=en&id=9402>).

- a) (http://crib.mae.ro/upload/docs/9402_2000_Regular_Report..pdf). Ověřeno ke dni 16. 4. 2012.
- b) (http://crib.mae.ro/upload/docs/9402_2001_Regular_Report.pdf). Ověřeno ke dni 16. 4. 2012.
- c) (http://crib.mae.ro/upload/docs/9402_2002_Regular_Report.pdf). Ověřeno ke dni 16. 4. 2012.
- d) (http://crib.mae.ro/upload/docs/9402_2003_Regular_Report.pdf). Ověřeno ke dni 16. 4. 2012.
- e) (http://crib.mae.ro/upload/docs/9402_2004_Regular_Report.pdf). Ověřeno ke dni 16. 4. 2012.
- f) (http://crib.mae.ro/upload/docs/5321_Romania%202005%20Comprehensive%20Monitoring%20Report.pdf). Ověřeno ke dni 16. 4. 2012.

Romania, 2006, on-line text

- a) (http://europa.eu/legislation_summaries/enlargement/2004_and_2007_enlargement/romania/e04108_en.htm). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.
- b) (http://europa.eu/legislation_summaries/enlargement/2004_and_2007_enlargement/romania/e02108_en.htm). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.
- c) (http://europa.eu/legislation_summaries/enlargement/2004_and_2007_enlargement/romania/e14108_en.htm). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.
- d) (http://europa.eu/legislation_summaries/enlargement/2004_and_2007_enlargement/romania/e15108_en.htm). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.
- e) (http://europa.eu/legislation_summaries/enlargement/2004_and_2007_enlargement/romania/e21108_en.htm). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.
- f) (http://europa.eu/legislation_summaries/enlargement/2004_and_2007_enlargement/romania/e22108_en.htm). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Romanian Agriculture - Potential vs Reality, on-line text

(<http://rbd.doingbusiness.ro/en/1/latest-articles/1/102/romanian-agriculture-potential-vs-reality>). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Rozhodnutí Rady ze dne 1. ledna 2007 o pořadí pro výkon předsednictví Rady, 2007, on-line text. (http://www.euroskop.cz/gallery/6/1826-rozhodnuti_rady.pdf). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Rozpočet EU, 2011, on-line text

(http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/budget/index_cs.htm). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Rumunsko a EU, on-line text (<http://www.euroskop.cz/462/sekce/odkazy/>). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Rumunsko: ekonomická charakteristika země, 2009, on-line text (<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/rumunsko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000686/>). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Screening a sledování, 2012, on-line text (http://ec.europa.eu/enlargement/the-policy/process-of-enlargement/screening-and-monitoring_cs.htm). ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Sdělení Komise Evropskému Parlamentu a Radě, Hodnocení dohod EU o zpětném přebírání osob, 2011, on-line text (http://webcache.googleusercontent.com/search?hl=cs&gbv=2&gs_l=hp.1.0.0j0i15j0i3318.26261128024i0i29622i6i0i0i0i0i223i700i0j4j115i0.frgbld.&q=cache:61iTAd8CiGYJ:http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0076:FIN:CS:DOC+readmisní+politika&ct=clnk). Ověřeno dne 10. 4. 2012.

Stojarová, V. (2007): *Rozšíření Evropské Unie o Rumunsko a Bulharsko*, on-line text (<http://www.revuepolitika.cz/clanky/138/rozsireni-evropske-unie-o-rumunsko-a-bulharsko>). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Štěrba, V. (2005): *Proces rozšiřování EU – Vztah Evropské Unie ke kandidátským/přistupujícím zemím*. Praha: Parlamentní institut. (<http://www.psp.cz/kps/pi/PRACE/pi-3-034.pdf>). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

The Schengen area and cooperation, 2009, on-line text (http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/133020_en.htm). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Vnější ekonomické vztahy, on-line text (<http://www.euroskop.cz/8894/sekce/vnejsi-ekonomicke-vztahy/>). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Vogel, T. (2012): *Bulgaria and Romania edge towards Schengen*. Brusel: International Press Centre (<http://www.europeanvoice.com/article/imported/bulgaria-and-romania-edge-towards-schengen/73517.aspx>). Ověřeno ke dni 10. 4. 2012.

Vzorová konsorciální smlouva pro projekty výzkumu a vývoje EU, 2000, on-line text (http://www.vyzkum.cz/storage/att/051DAEE1AEC922DB2EA111E7F737A677/VzorSml_kons_2000_preklad.pdf). Ověřeno ke dni 16. 4. 2012.

Přílohy

Příloha č. 1.

Základní makroekonomické údaje RUMUNSKO - srovnání 2005 - 2010

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
HDP (mld. EUR)	63,3	96,9	121,3	136,9	115,9	121,8
HDP na osobu (EUR)	2 907	4500	5600	6491	5390	5660

Reálný růst HDP (%)

Deviz.rezervy(bez zlata- mld.EUR)	16,795	22,930	25,307	26,220	28,303	32,432
Zahraníční dluh** (mld. EUR)	25,4	28,6	38,5	51,8	65,8	72,0
Devizový kurz (av; EUR/Leu)	3,62	3,52	3,34	3,68	4,24	4,21
Saldo státního rozpočtu (v%HDP)	-0,8	-1,4	-1,5	-5,2	-7,4	-6,51

- Export FOB/Import FOB
- ** středně a dlouhodobý

Zdroj: *Businessinfo: Rumunsko – ekonomická charakteristika země*,
[\(http://www.businessinfo.cz/cz/sti/rumunsko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000686/\)](http://www.businessinfo.cz/cz/sti/rumunsko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000686/). Ověřeno ke dni 16. 4. 2012.

Příloha č. 2.

Země podílející se na Schengenském prostoru

Zdroj: *Mediavisa: Schengen-area*, on-line text,

(<http://www.mediavisa.net/schengen-area.php>). Ověřeno ke dni 16. 4. 2012.